

Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
Møtested: Cred, Brønnøysund
Dato: 17.03.2025
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Det vil bli gitt noen orienteringer fra forvalter om pågående arbeid:

- Informasjonspunkt Laksvollen i Grane framdrift
- Arbeid med forvaltningsplan
- Akutelt

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/25	Godkjenning av innkalling, saksliste og valg av underskrivere til protokoll		
ST 2/25	Referatsaker		
RS 1/25	LOMVIS - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere		2024/8850
RS 2/25	Innspill - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Lomsdal-Visten nasjonalpark/ Njaarken vaarjelimmedajve - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere		2024/8850
RS 3/25	Vedtak - opprettholder - klagesak om gjennomføring av løshundprøver på elg - LOMVIS - Dispensasjon fra verneforskriften - Lomsdal-Visten nasjonalpark - Helgeland elghundklubb		2024/6085
ST 3/25	Delegerte saker		
DS 1/25	Vedtak - dispensasjon for motorferdsel i Sirijorda naturreservat - snøskuter for oppkjøring av skispor - Holmen gård		2022/7963
DS 2/25	Vedtak - innvilget dispensasjon fra verneforskrift for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve - motorisert ferdsel for transport av varer og utstyr med helikopter til Sørvassdalen - Helgeland museum - Gammer i Sørvassdalen		2013/3076
DS 3/25	Vedtak - forlenget dispensasjon til frakt av utstyr i Storfjorden i Lomsdal-Visten nasjonalpark / Njaarken vaarjelimmedajve - tiltak og motorferdsel i Storfjorden - Kjell Erik Nedgården		2023/2948
DS 4/25	Melding om vedtak - forlengelse av dispensasjon fra verneforskrift - motorferdsel i Strauman landskapsvernområde - Mølnhusfossen - Lomsdal - Visten nasjonalpark - NVE		2015/1619
ST 4/25	Møteplan 2025 - Njaarken vaarjelimmedajveraerie / Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre		2016/2901
ST 5/25	Tildeling av midler til styrearbeid og forvaltningsplaner 2025.		2022/7279
ST 6/25	Tildeling av midler til tiltak og prosjekter, tiltaksmidler 2025		2022/7279
ST 7/25	Henvendelse fra Nansensenteret om forskning på klimadrevne endringer i økosystemer og		2025/1756

økosystemtjenester i Lomsdal-Visten
nasjonalpark - CLIMPACT

ST 8/25	Årsrapport fra Statens naturoppsyn 2024	2022/7279
ST 9/25	Skjøtselsplan for Fjellgården i Vefsn - tradisjonell slåttemark Lomsdal-Visten nasjonalpark	2025/1832
ST 10/25	Orientering fra Velfjord historielag om huset i Lomsdalen.	2022/6335
ST 11/25	Søknad om ilandstigning og flyging med drone for gjennomføring av landsdekkende sjøfuglkartlegging 2025 - 2026 i Lomsdal-Visten nasjonalpark - NINA	2024/8214
ST 12/25	Retningslinjer for bruk av droner i Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre sine verneområder.	2025/2117
ST 13/25	Kontor for nasjonalparkforvalter i Lomsdal-Visten nasjonalpark	2020/7409
ST 14/25	Eventuelt	

ST 1/25 Godkjenning av innkalling, saksliste og valg av underskrivere til protokoll
ST 2/25 Referatsaker

Verneområdestyrene, se liste

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2148-

5. desember 2024

Utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Det er viktig for tilstanden i verneområdene at forvaltningen av dem fungerer godt. Verneområdeforvalterne er sentrale i forvaltningen av verneområdene gjennom rollen som sekretariater for verneområdestyrene. Det er i dag 68 verneområdeforvaltere fordelt på 49 styrer. Arbeidsgiveransvaret for forvalterne ligger hos statsforvalterne, mens de er underlagt styrene i spørsmål som gjelder verneområdeforvaltningen.

Klima- og miljødepartementet mener at det er behov for å se nærmere på hvordan verneområdeforvalterne bør være organisert for å sikre best mulig forvaltning av verneområdene. Departementet tar sikte på å gi Miljødirektoratet et oppdrag om å gjennomføre en slik utredning.

Verneområdestyrene sitter på viktig og sentral kompetanse når det gjelder funksjonaliteten i dagens organisering av verneområdeforvalterne. Før departementet utformer et oppdrag til direktoratet, ønsker vi styrenes synspunkt på vurderingene av behovet for å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og målene for en eventuell endret organisering (se nærmere redegjørelse nedenfor).

Vi inviterer derfor til teams-møte **21. januar 2025 kl. 12-14**, der styrene er velkomne til å uttrykke sine syn, inkludert hva et oppdrag om en slik utredning bør inneholde. Møtet vil bli ledet av statssekretær Kjersti Bjørnstad. Av tidsmessige hensyn blir taletid i utgangspunktet satt til 2 minutter per styre. Eventuelle utdypende synspunkt kan ettersendes.

Vi ber om **påmelding innen 15. januar** i [dette påmeldingsskjemaet](#) slik at vi kan sende teams-lenke til de som ønsker å delta.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Hege Feiring
22 24 58 91

Bakgrunn for oppdrag om gjennomgang av organisasjonsmessig tilknytning og øvrig organisering av verneområdeforvalterne

Da ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer ble opprettet i 2010, ble det valgt en løsning der forvalterne ble ansatt hos den respektive statsforvalter for at forvalterne skulle ha tilknytning til et fagmiljø knyttet til naturforvaltning og verneområdeforvaltning. Løsningen gir også tilgang til arkiv- og IKT-tjenester, og løser ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn mv og håndtering av forvalters oppgaver ifbm. ulike typer fravær eller ved vakanser.

Riksrevisjonen gjorde i 2014 en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014). Riksrevisjonen pekte der på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av KLD og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstruksjoner for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet. Departementet oppfatter likevel at rollefordelingen mellom statsforvalter og styre/styreleder når det gjelder personalforvaltning/daglig ledelse/styring fortsatt kan være krevende.

Forvaltningsmodellen med styrer ble evaluert i 2021. Evalueringen konkluderte med at forvaltningsmodellen – totalt sett – ikke ser ut til å ha styrket ivaretagelsen av verneverdiene, men trolig heller ikke svekket dem. Evalueringen viser at ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer i all hovedsak fungerer godt. Klima- og miljødepartementet har i Prop. 1 S (2023-2024) uttalt at modellen skal videreføres, men at det er aktuelt å se på visse tiltak for å forbedre forvaltningen.

Statsforvalterne oppgir at de bruker mye tid på personalmessig og administrativ oppfølging av forvalterne. Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til det enkelte verneområde og verneområdestyre. Antall forvaltere pr. styre er differensiert, men det er likevel ujevn belastning mellom de enkelte forvalterstillingene. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet mellom forvalterne og få muligheter til å utjevne arbeidsbelastningen. Ved sykefravær, permisjoner og vakanser øker skjevfordelingen.

Det er i dag, etter det departementet er kjent med, ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.

Departementet ønsker derfor, gjennom et oppdrag til Miljødirektoratet, å gjennomgå den organisasjonsmessige tilknytningen og øvrig organiseringen av verneområdeforvalterne, og utrede ev. endret organisering, med mål om å styrke forvaltningen av verneområdene. Blant annet er det ønskelig å oppnå følgende:

- styrke samlingen av fagmiljøet som verneområdeforvaltere utgjør
- bedre forhold for veiledning av og dermed styrket kompetanse hos forvalterne
- øke erfaringsdelingen mellom forvalterne

- mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm. sykdom, vakanser mv. eller pga ulike ressursbehov mellom områder
- lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse mtp. organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv.
- bedre håndtering av rollefordeling
- mer helhetlig forvaltning mellom verneområder
- tettere samarbeid med Statens naturoppsyn
- tettere samarbeid med besøkssentrene
- bedre fungerende knutepunkter

Departementet mener at en utredning av endret organisering må omfatte flere alternativer i tillegg til dagens ordning, blant annet:

- samle arbeidsgiveransvar hos kun et fåtall statsforvaltere
- samle arbeidsgiveransvar hos Miljødirektoratet, f.eks. som en underavdeling i Statens naturoppsyn,
- opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv) håndteres av direktoratet
- overføre arbeidsgiveransvar til hvert enkelt av de 44 styrene.

Det skal være en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og departementet ønsker å presisere i oppdraget at direktoratet også kan foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.

Det er også en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.

Departementet mener at det er sentralt at verneområdestyrene involveres tett gjennom hele prosessen. Departementet tar derfor sikte på å presisere i oppdragsbrevet at styrene skal inviteres til et oppstartsmøte, at det bør etableres en referansegruppe med representanter fra noen utvalgte styrer som involveres i det fortløpende arbeidet, og at styrene skal få anledning til å avgi sine synspunkt på et eventuelt forslag til ny organisering før direktoratet sender sin tilråding til departementet.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Feiring
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste:

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahccestivra
Nordkvaløy - Rebbenesøy verneområdestyre
Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde
Rohkunborri nasjonalparkstyre
Seiland/Sievju nasjonalparkstyre
Stabbursdalen nasjonalparkstyre/ Rávttušvuomi álbmotmeahccestivra/ Rautusvuoman kanalistarhaan johtokunta
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre / Várnjárgga álbmotmeahccestivra /
Varenkinniemen kansalistarhaan styyri
Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder
Anárjoga álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde
Øvre Pasvik nasjonalparkstyre/ Báhčaveaji álbmotmeahccestivra
Ånderdalen nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Lophavet

Lofotodden nasjonalparkstyre
Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Njaarken vaarjelimmiedajveraerie/ Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
Møysalen nasjonalparkstyre
Vega verneområdestyre

Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/ Låarte-Skækeren-Lijre nasjonalpaarhkestávroe
Byrkije nasjonalpaarhkestávroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
Verneområdestyret for Trollheimen

Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
Langsua nasjonalparkstyre
Reinheimen nasjonalparkstyre
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Sølen verneområdestyre
Breheimen nasjonalparkstyre

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde

Hallingskarvet nasjonalparkstyre
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre

Folgefonna nasjonalparkstyre
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre
Nærøyfjorden verneområdestyre
Stølsheimen verneområdestyre
Ålftobreen verneområdestyre

Raet nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
landskapsvernområde
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Færder nasjonalparkstyre
Jomfruland nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde

Kopi:
Miljødirektoratet

Fra: Postmottak KLD[postmottak@kld.dep.no]
Sendt: 05.12.2024 13:21:54
Til: Postmottak SFNO[sfnopost@statsforvalteren.no]
Tittel: Utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Vennligst se vedlagte dokument(er).
Med hilsen
Klima- og miljødepartementet

Ver venleg å sjå vedlagte dokument.
Med helsing
Klima- og miljødepartementet

Please see attached document(s).
Kind regards
Ministry of Climate and Environment

**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Trofors jernbanestasjon
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.fylkesmannen.no/nordland

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler

Vår ref. 2024/8850

Deres ref.

Dato 29.01.2025

Innspill til utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Lomsdal-Visten nasjonalpark/ Njaarken vaarjelimmiedajve

Det vises til møte med Miljødirektoratet og verneområdestyrer i Norge om organisering av forvalterstillinger den 21. januar 2025. Styret for Lomsdal-Visten nasjonalpark delte sine synspunkt muntlig i møtet. Under er punktene oppsummert.

- Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre har positiv erfaring med organiseringen slik den er i dag under Statsforvalteren. Dette skaper mulighet for både nettverk og faglig utvikling hos forvalter, og overlapping ved sykdom og vakanser i stillinger hos de ulike styrene i et fylket.
- Det er ikke et ønske fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre å ta rollen som arbeidsgiver.
- Samarbeidet med lokalt naturoppsyn (SNO) oppleves som godt. Oppsyn er invitert til møter med nasjonalparkstyret og prioriterer å møte.
- Samarbeid med besøkssenter kan bli bedre.
- Med bakgrunn i dette bør det heller være et hovedfokus på å ta tak i de områdene/styrene hvor det i dag er utfordringer enn å gjøre om på ordningen, som fungerer godt for mange.
- Det etterlyses også nasjonalparkkonferanse som arena for erfaringsutveksling mellom styrene.
- Styret for Lomsdal-Visten nasjonalpark stiller gjerne med ressurs for å sitte i en eventuell referansegruppe for det videre arbeidet.

Med hilsen

Ken-Richard Hansen
Leder for nasjonalparkstyret

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Rune Korsvik
Skonsengengan 6
8615 SKONSENG

Trondheim, 17.02.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/2187

Saksbehandler:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om gjennomføring av løshundprøver på elg i Lomsdal-Visten/Njaarken Vaarjelimmedajve nasjonalpark

Vi viser til klage på Nasjonalparkstyret til Lomsdal-Visten sitt vedtak 09.09.2024. Klagesaken ble oversendt fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre 25.10.2024.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre sitt vedtak.

Vedtaket er fattet etter verneforskriftens § 3 pkt. 5.2 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Helgeland elghundklubb har i udatert brev til Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre søkt om tillatelse til å bruke deler av Lomsdal-Visten nasjonalpark til gjennomføring av løshundprøver for elg i perioden 21. august og ut januar påfølgende år. Det opplyses imidlertid at prøvene vanligvis avsluttes når vinteren kommer, ofte i løpet av desember. Hvert jaktfelt skal ha 1 til 5 prøvedager og en prøvedag består av en hund, hundefører og dommer. Omsøkte område er Gåsvatn-Holmvassdal, Hjortskarmo, og Eiterådal (sør og nord), altså relativt store deler av nasjonalparken i kommunene Grane og Vefsn.

Nasjonalparkstyret for Lomsdal og Visten avsto søknaden i vedtak 09.09.2024, jf. verneforskriften § 3 pkt. 5.2. Nasjonalparkstyret la vekt på at man har lite generell kunnskap om den omsøkte aktivitetens påvirkning på dyrelivet, og føre-var prinsippet ble derfor tillagt vesentlig vekt. Også hensynet til reindrifta, faren for presedens og mulighetene for å arrangere prøvene utenfor verneområdet ble tillagt vekt.

Klagers argument

Vedtaket ble påklaget av Helgeland elghundklubb 19.09.2024. Innledningsvis ble det bemerket at verneforskriften ikke har § 3 femte ledd på Lovdata.

Hundeprøvene er ifølge klagen skånsomme, det er to personer som beveger seg så lite og stille som mulig. Videre skal hunden stille elgen, ikke jage den. Dersom det er sau eller rein i området, vil prøvene ikke gjennomføres.

Elghundklubben ba nasjonalparkstyret se verdien av deres arbeid for å heve kvaliteten på elghunder, noe som vil føre til høyere avskyting og bedre forvaltning av elgstammen.

Lomsdal- og Visten nasjonalparkstyre sine merknader

Nasjonalparkstyret opplyste at søknaden var behandlet etter verneforskriften § 3. pkt. 5.2 som regulerer organisert ferdsel.

Det ble vist til at store deler av nasjonalparken ønskes benyttet til hundepøver, men det var ikke forventet at prøvene ville være i konflikt med plantelivet, geologiske forekomster eller kulturminner i området. Når det gjaldt dyrelivet, ble føre-var-prinsippet tillagt stor vekt. Det ble også vist til at det samiske naturgrunnlaget er en del av verneformålet.

Styret var enig i at løshundprøver er nødvendig for gjennomføring av lovlig og forsvarlig jakt, men mente prøvene ikke nødvendigvis bør finne sted i verneområdet. Det er tidligere ikke gitt tillatelse til slike prøver i nasjonalparken og en tillatelse vil derfor ha presedensvirkning, noe som igjen kan gjøre at den samlede belastningen i området blir for stor.

De negative og usikre konsekvensene for naturmiljøet mente styret var større enn de positive og vedtaket ble derfor opprettholdt. Klagen ble sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse 25.10.2024.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Reglene som gjelder for verneområdet

Lomsdal-Visten nasjonalpark ble vernet ved kgl.res. 29. mai 2009 og forskrift om Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve, Brønnøy, Vevelstad, Vefsn og Grane kommuner, Nordland (verneforskriften) ble vedtatt.

Formålet med vernet er å:

- Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde.
- Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner.
- Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen.
- Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem.
- Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse, jf. verneforskriften § 3 pkt. 3.1.

Ifølge verneforskriften § 3 pkt. 5.2 må organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen definerer på side 53 organisert ferdsel som ferdsel der en person, lag, firma eller liknende planlegger, koordinerer eller arrangerer turen og det er snakk om virksomhet med grupper av deltakere, en aktivitet som gjentas eller der aktiviteten er kunngjort på forhånd.

Videre fremgår det av forvaltningsplanen at alle organiserte turer der hovedmålsettingen er å se på dyre- og fugleliv uavhengig av arrangør, alle jaktprøver (vår understrekning) og idrettsarrangementer, samt organisert trening er organisert ferdsel uansett arrangør. Det samme gjelder også utsetting av poster for turorientering, topptrim, trimposter og lignende.

Konkret vurdering

Vi har kunnskap om naturverdiene i saken fra forvaltningsplanen, naturbase og nasjonalparkstyrets saksforberedelse, jf. naturmangfoldloven § 8.

Miljødirektoratet legger til grunn at hundepøver er organisert ferdsel som er søknadspliktig. Søknadsplikten betyr at det foreligger en plikt til å ta kontakt med og søke forvaltningsmyndigheten, og innebærer ikke nødvendigvis at den omsøkte ferdselen må forbys. Søknadsplikten gir forvaltningsmyndigheten mulighet til å få vurdert om aktiviteten potensielt vil kunne skade naturmangfoldet.

Helgeland elghundklubb søker om å få avholde hundepøver i store deler av nasjonalparken fra 21. august til januar. Prøvene skal finne sted utenfor båndtvangperioden og vil trolig ikke påvirke plantelivet, geologiske forekomster eller kulturminner i området. Når det gjelder dyrelivet, så er det lite kunnskap om hundepøvers påvirkning på dette, men det er sannsynlig at dyrelivet vil bli forstyrret jf. verneforskrift for Lomsdal-Visten § 3 pkt. 3.1.

Hva som er unødvendig forstyrrelse må bero en helhetsvurdering hvor blant annet dyrevelferdshensyn, behovet for å gjennomføre den aktuelle aktiviteten og alternative fremgangsmåter er momenter som tas med i vurderingen. Selv om vi er enig med klager og nasjonalparkstyret i at det er behov for hundepøver for gjennomføring av forsvarlig jakt, så legger vi til grunn at det ikke er nødvendig at disse prøvene finner sted i nasjonalparken. Det vises til at i nasjonalparken skal dyrelivet ha en særskilt beskyttelse.

En tillatelse vil dessuten kunne skape presedens. Vi mener det er sannsynlig at også andre hundeklubber vil ønske å avholde sine prøver i nasjonalparken. Den samlede belastningen vil dermed kunne bli for stor jf. naturmangfoldloven § 10.

Det vises også til et naturmangfoldloven § 12 som sier at man for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal ta utgangspunkt i de driftsmetoder og den teknikk og lokalisering (vår understrekning) som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Hensynet til naturmangfoldet skal veie tungt i vurderingen av hvilken lokalisering som skal velges. Vi mener også av denne grunn at hundepøverne derfor bør legges utenfor nasjonalparken i foreliggende tilfelle.

Klagen tas etter dette ikke til følge og Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre sitt vedtak stadfestes.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Marit Doseth
seniorrådgiver

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I NORDLAND LOMSDAL - VISTEN
NASJONALPARKSTYRE

Moloveien 8003 BODØ
10

ST 3/25 Delegerte saker

**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Trofors jernbanestasjon
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.fylkesmannen.no/nordland

HOLMEN GÅRD - MAGNE KRUTNES
Eiterådalsvegen 1363
8658 MOSJØEN

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand

Vår ref. 2022/7963

Deres ref.

Dato 20.12.2024

Vedtak Søknad om dispensasjon for motorferdsel i Sirijorda naturreservat, snøskuter for oppkjøring av skispor - Holmen gård

Her kommer svar på deres søknad om bruk av snøskuter for å kjøre opp skispor inn til Langskardnase i Sirijorda naturreservat. Saken er avgjort av arbeidsutvalget etter delegering fra nasjonalparkstyret.

Vedtak:

Holmen Gård ved Magne og Anne Krutnes får videreført dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel langs opparbeidet skogsbilveg til Langskardnase i Sirijorda naturreservat, Vefsn kommune. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for én snøskuter med sporsetter, en ukentlig tur i perioden fra 1. desember 2024 til 15. april 2025 og 2025/2026. Ved store snøfall (>15 cm) og mye vind, kan det kjøres en tur per dag i helgene, samt påsken. Det er kjøreforbud Langfredag og 1. påskedag.
- Kjøringa skal skje på snødekt og frossen mark, langs ubrøyta skogsbilveg. Dersom vegen er brøyta skal det ikke kjøres snøskuter.
- Dersom det er rein i området må dere vise særlig hensyn.
- Dere skal registrere kjøringa før dere starter i tilsendt kjørebok (dato og signatur). Etter at dispensasjonen er utløpt (og senest 01.06.2026) skal kjøreboka sendes inn til nasjonalparkstyret (evt kopi av kjørebok dersom det søkes om videre dispensasjon).
- Dere skal ha med dispensasjon (denne siden) med kart, kjørebok og tillatelse fra Vefsn kommune på hver tur.
- Før kjøring foretas skal Statens naturoppsyn varsles på telefon (SMS er tilstrekkelig) 99437644 samt reinbeitedistriktet på nummer 90507332.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Med hilsen

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Kopi til:

SNO

VEFSN KOMMUNE

JILLEN-NJAARKE

REINBEITEDISTRIKT

STATSFORVALTEREN I

NORDLAND AVD BODØ

Postboks 560

c/o leder Torstein Appfjell

Haustrisvegen 98

Postboks 1405

8651 MOSJØEN

8684 TROFORS

8002 BODØ

Arkivsaksnr: 2022/7963-11

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 08.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg Lomsdal-Visten	14/24	29.11.2024

Søknad om dispensasjon for motorferdsel i Sirijorda naturreservat, snøskuter for oppkjøring av skispor - Holmen gård

Vedlegg:

- 1 Søknad om videreføring av oppkjørt skispor i Eiterådalen - Sirijorda naturreservat.

Forvalters tilrådning

Holmen Gård ved Magne og Anne Krutnes får videreført dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel langs opparbeidet skogsbilveg til Langskardnase i Sirijorda naturreservat, Vefsn kommune. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for én snøskuter med sporsetter, en ukentlig tur i perioden fra 1. desember 2024 til 15. april 2025 og 2025/2026. Ved store snøfall (>15 cm) og mye vind, kan det kjøres en tur per dag i helgene, samt påsken. Det er kjøreforbud Langfredag og 1. påskedag.
- Kjøringa skal skje på snødekt og frossen mark, langs ubrøyta skogsbilveg. Dersom vegen er brøyta skal det ikke kjøres snøskuter.
- Dersom det er rein i området må dere vise særlig hensyn.
- Dere skal registrere kjøringa før dere starter i tilsendt kjørebok (dato og signatur). Etter at dispensasjonen er utløpt (og senest 01.06.2026) skal kjøreboka sendes inn til nasjonalparkstyret (evt kopi av kjørebok dersom det søkes om videre dispensasjon).
- Dere skal ha med dispensasjon (denne siden) med kart, kjørebok og tillatelse fra Vefsn kommune på hver tur.
- Før kjøring foretas skal Statens naturoppsyn varsles på telefon (SMS er tilstrekkelig) 99437644 samt reinbeitedistriktet på nummer 90507332.

Saksprotokoll i Arbeidsutvalg Lomsdal-Visten - 29.11.2024

Behandling

Ingen endring. Forvalters innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Holmen Gård ved Magne og Anne Krutnes får videreført dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel langs opparbeidet skogsbilveg til Langskardnase i Sirijorda naturreservat, Vefsn kommune. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for én snøskuter med sporsetter, en ukentlig tur i perioden fra 1. desember 2024 til 15. april 2025 og 2025/2026. Ved store snøfall (>15 cm) og mye vind, kan det kjøres en tur per dag i helgene, samt påsken. Det er kjøreforbud Langfredag og 1. påskedag.
- Kjøringa skal skje på snødekt og frossen mark, langs ubrøyt skogsbilveg. Dersom vegen er brøyt skal det ikke kjøres snøskuter.
- Dersom det er rein i området må dere vise særlig hensyn.
- Dere skal registrere kjøringa før dere starter i tilsendt kjørebok (dato og signatur). Etter at dispensasjonen er utløpt (og senest 01.06.2026) skal kjøreboka sendes inn til nasjonalparkstyret (evt kopi av kjørebok dersom det søkes om videre dispensasjon).
- Dere skal ha med dispensasjon (denne siden) med kart, kjørebok og tillatelse fra Vefsn kommune på hver tur.
- Før kjøring foretas skal Statens naturoppsyn varsles på telefon (SMS er tilstrekkelig) 99437644 samt reinbeitedistriktet på nummer 90507332.

Bakgrunn

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre har mottatt ny søknad om kjøring av skispor i Eiterådalen inn til Langskardnase i Sirijorda naturreservat fra Holmen gård.

I 2024 fikk Holmen gård tillatelse til å kjøre skispor fram til grensen til Langskardnase langs eksisterende vei gjennom Sirijorda naturreservat. Bakgrunnen for søknaden er å skape mulighet for vinteraktivitet knyttet til Holmen gård samt at allmenheten skal få mulighet til å benytte sportet til rekreasjon. Planen er at sporet skal gå helt fram til fasilitetene ved Langskardnase.

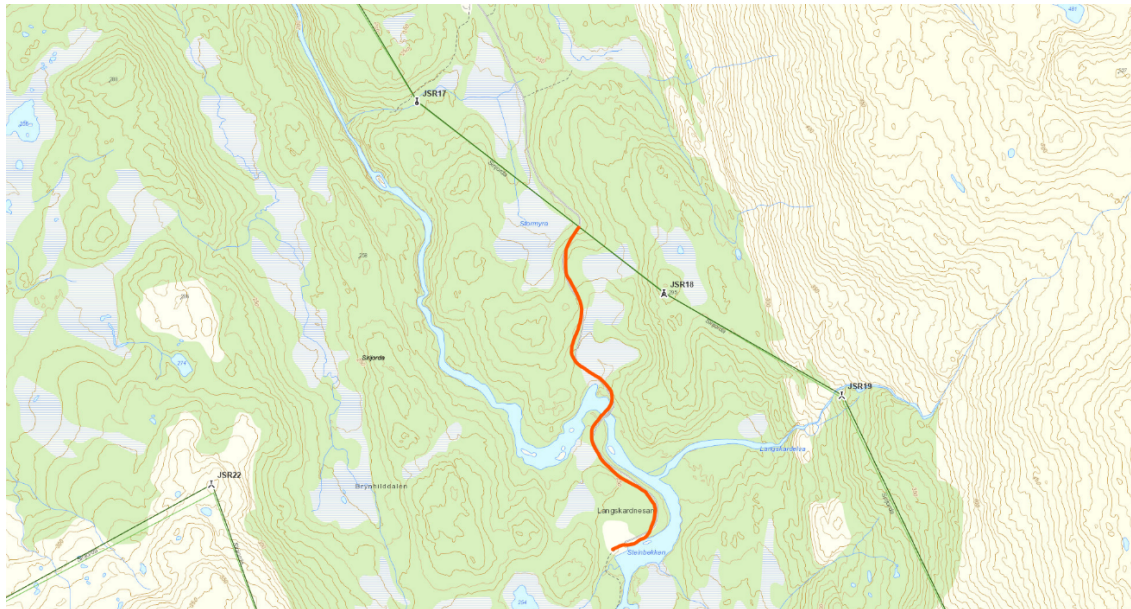
Vefsn kommune har den 30. januar 2024 behandlet søknaden etter motorferdselloven og det har blitt innvilget dispensasjon for 3 år, frem til og med vinteren 2025/2026. Det er et ønske om at vernemyndigheten kan behandle denne søknaden for samme år.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Sirijorda naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon av 10. november 2017.

Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre/Njaarken vaarjelimmiedajveraerie.

Formålet med vernet er å «*bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur, med godt utviklet kalkgranskog med sitt biologiske mangfold i form av spesielle naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særlig betydning for biologisk mangfold og har en særskilt naturvitenskapelig verdi gjennom kombinasjonen av mange kalkgranskogutforminger, gammel naturskog og velutviklede bekkekløfter og mange truede og sjeldne arter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.*»

Kartutsnitt: Sirijorda naturreservat. Eksisterende skogsbilbeg.

Motorferdsel på land, vann og start og landing med luftfartøy er forbudt i naturreservatet. Dette står i verneforskriftens § 5, punkt 1. Det er likevel gjort unntak for enkelte formål og aktiviteter.

Der imidlertid ikke åpnet opp for motorferdsel i forbindelse med denne typen tiltak som det her søkes om. Dette må behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldlovens § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknaden må vurderes etter vilkårene om at det ikke må stride mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Disse vilkårene er kumulative, det betyr at hvis begge vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon eller ikke.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering av saken

Arbeidsutvalget for Lomsdal- Visten innvilget dispensasjon til samme tiltak for 2024, denne søknaden er derfor en videreføring av samme tiltak som tidligere, men for en lengre periode. Tiltaket ble også innvilget av Vefsn kommune etter motorferdselloven for 3 år.

Eksisterende vegnett er etter verneforskriften åpen for motorisert ferdsel til Sirijorda og Langskardnasan sommerstid. Motorferdsellovens § 2 slår fast at ubrøyta veg er å betrakte som utmark, og det trengs derfor dispensasjon dersom det skal kjøres på vegen når den ikke er brøyta.

Naturmangfoldlovens § 8 sier at alle vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det.

Det er registrert noen sårbare arter i naturreservatet. Dette er i hovedsak sopp- og lavararter. Det er også registrert båndkorsnebb som er vurdert truet på rødlista i 2021. Det er ikke registrert at arten hekker i reservatet. Naturverdiene i Sirijorda naturreservat er ellers godt kjent fra kartlegging i forkant av og under verneprosessen. Området brukes til reinbeite. Naturmangfoldlovens § 9, «føre-var-prinsippet», skal derfor ikke brukes.

Det er søkt om å få kjøre på vegen inn til hytta ved Langskardnasan. Dette er en opparbeidet grusveg og det foreligger dermed ingen naturverdier som kan skades på selve kjøretraséen.

Naturmangfoldlovens § 10 sier at økosystemtilnærming og samlet belastning på et område skal vurderes. Det skal også vurderes om en dispensasjon kan skape presedens og på den måten bidra til en gradvis forringing av området og forvitring av verneforskriften. I naturreservatet er motorferdsel i utgangspunktet forbudt fordi det kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, slitasje og støy. Det foreligger dispensasjon til uttransport av felt elg på barmark langs gamle traktorveger, og kjøretillatelse til foreningshytte for Vefsn jeger- og fisk ved Langskardnasan

Kjøring på snødekt veg i et begrenset omfang vil ikke ha negativ påvirkning på vegetasjonen i området eller dyreliv med de forbehold som er gitt. Den omsøkte skuterkjøringen, vurdert sammen med annen lovlig skuterkjøring i området, er i så begrenset omfang at det ikke vil gi en samla belastning som går ut over det området kan bære.

Av friluftshensyn vil det bli satt begrensninger på kjøring ved påsketider. Dette vil derfor ikke være anledning til å kjøre snøskuter på langfredag og 1. påskedag.

Tiltaket vurderes som positivt for allmenheten og folk som vil besøke Sirijorda på vinteren, og påvirker i svært liten eller ingen grad verneverdiene i Sirijorda. Det innstilles derfor på å innvilge videreføring av dispensasjon med samme vilkår som tidligere for både vinteren 25 og 26.

**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Trofors jernbanestasjon
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Lomsdal-Visten

STIFTELSEN HELGELAND MUSEUM
Sjøgata 23E
8656 MOSJØEN

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand

Vår ref. 2013/3076

Deres ref.

Dato 21.01.2025

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
----------------	--

Vedtak - innvilget dispensasjon fra verneforskrift for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve - motorisert ferdsel for transport av varer og utstyr med helikopter til Sørvasdalen - Helgeland museum

Her kommer svar på søknaden om dispensasjon fra motorferdsel forbudet i Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve for å bruk av helikopter i *Searvoesvuemie/Sørvasdalen* i Vefsn.

Vedtak

Helgeland Museum, avd. Vefsn ved Carl Ninian Wika, får dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel i Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve til frakt av materialer og verktøy i forbindelse med restaurering av bygninger ved samisk boplass i *Searvoesvuemie/Sørvasdalen* i Vefsn. Dispensasjonen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 6.3, bokstav e, og i henhold til delegert myndighet fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Dispensasjonen gis med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for ett helikopter med inntil seks (6) landinger i periodene fra og med 30. juni til 4. juli og 18. til 22. august 2025. Flygingen foregår fra Mosjøen lufthavn til *Searvoesvuemie/Sørvasdalen*.
- Dersom det er rein i området skal det tas hensyn til dette, det vil si at reinen skal få mulighet til å forflytte seg rolig før helikopteret går ned.
- Før flyging skal det gis beskjed til SNO, (Thomas Johansen på telefon 99 43 76 44) og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt (Torstein Appfjell, distriktsleder telefon 905 07 332). SMS er tilstrekkelig.
- Dispensasjonen skal være med i helikopteret.

Nasjonalpark Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve
Landskapsvernområde Strauman landskapsvernområde

Det er ikke tillatt å rydde unna vegetasjon for transporten.

I tillegg til dispensasjon fra nasjonalparkstyret må dere eventuelt ha egen dispensasjon fra Vefsn kommune. Dette vedtaket er videresendt til kommunen.

Klage på vedtak

Dere kan klage på vedtaket. Klagen må sendes til nasjonalparkstyret i løpet av tre uker etter at du har fått dette brevet. Nasjonalparkstyret vil da se på saken en gang til. Hvis vedtaket ikke blir omgjort blir klagen oversendt Miljødirektoratet for behandling.

Bakgrunn

Helgeland museum avdeling Vefsn fikk i 2024 innvilget dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Lomsdal-Visten nasjonalpark. Dette i forbindelse med restaurering av husgamme ved restaurert samisk boplass i Sørvassdalen. Dispensasjonen ble ikke benyttet og avdelingsleder i Vefsn har derfor tatt kontakt for en fornyet søknad om dispensasjon. Det søkes om dispensasjon for flyging i periodene 30. juni til 4. juli og 18. til 22. august 2025.

Landingsplass er markert på kartet under med koordinater: 65,73585°N 13,00441°Ø

Kart: landingspunkt for helikopter ved Sørvatnet.

Gippe og Gunnar Vesterfjell Njarka satte på begynnelsen av 1900-tallet opp ei særegen husgamme ved Finnkotbekken i lia ovenfor Øvervatnet. Denne er antatt bygd i 1917 ut fra inskripsjon ved inngang. Til gammeplassen hørte det med ei tradisjonell *dearvie-gåetie* (torvgamme) og et *buvrie/boerne* (bur/oppbevaringssted) ved vatnet. Buret er antatt eldre enn husgamma, men noen sikker tidsangivelse finnes ikke. Torvgamma har gått over til å bli en *slaameme-gåetie* (gamme i forfall), men restene vises enda. På slutten av 1990-tallet ble husgamma og buret restaurert av Vefsn Museum og Sijti Jarng. Det ble også oppført en ny torvgamme noen hundre meter fra den opprinnelige boplassen. Vefsn historielag står som eier av anlegget, men det driftes av Helgeland Museum. Helgeland Museum restaurerte buret i 2017.

Grunnlaget for avgjørelsen

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen. Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Motorferdsel på land, i ferskvann og i luften under 300 meter forbudt i nasjonalparken. Dette står i verneforskriftens § 3, punkt 6.1. Forvaltningsmyndigheten kan likevel gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger. Dette står i verneforskriftens § 3, punkt 6.3 bokstav e.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Et av formålene til nasjonalparken er å ta vare på kulturminner (verneforskriften §2 punkt 2.). Dette samiske kulturminnet er unikt i regional sammenheng, og gjenspeiler godt deler av den rike samiske historien i området.

Vurdering

Den samiske historien i området er lang, selv om de fleste eldre spor etter samisk bosetting

er tatt tilbake av naturen. Ved Øvervatnet finner vi den aktuelle boplassen («Gippeåkåta»), som er et automatisk freda kulturminne. Gunnar og Gippe Njaarka hadde også ei gamle ved Grønlivatnet. Ved Gardsgjordet er det ei nyere, delvis forfalt gamle. Gården Sørvasdalen var i drift frå 1853 til 1892. I tillegg til boplassen etter Gippe og Gunnar Vesterfjell Njarka er det to private hytter ved Øvervatnet, ei ved Nervatnet og ei ved Langvatnet. Statskog Fjelltjenesten har ei oppsynshytte ved Nervatnet og Vefsn Jeger og fiskeforening har ei utleiehytte ved Lavatnet.

Dette er et viktig kulturminne i nasjonalparken, og bevaring av kulturminner er en del av verneformålet.

Berggrunnen i området består i hovedsak av granitt, men det er også flere innslag av kalkrike områder, blant annet ved Grønlivatnet. Selve Sørvasdalen/Searvoesvumie er et avsidesliggende dalføre som strekker seg fra nordgrensen av nasjonalparken og sørover mot Fagerjordfjellet. Den er et grunt innsyknert dalføre med overveiende fattig berggrunn og nøysom vegetasjon. Det er glissen furuskog av røsslyng- og blokkebærtypen i dalbunnen med hovedsakelig småbregne- og blåbærgranskog i liene.

Forekomsten av signalarter og rødlistearter knyttet til gammelskog er dårlig. Området som helhet er vurdert å ha lokal verdi på grunn av dominansen av fattig og glissen fjellskog. Området har en viss verdi som raste og hekkeområde for våtmarksfugl. Av særlig verdi trekkes fram registreringer av storlom og tretåspett. Sørvasdalen er også registrert som hekkeområder for dverg- og jaktfalk. Jaktfalken er registrert som nært truet i norsk rødliste og i tilbakegang. Det er også registrert fiskemåke og fjellrype i området jaktfeltet ligger i, begge er kategorisert som nært truet i rødlista. Norsk rødliste er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge.

Sørvasdalen/Searvoesvuemie er et viktig beiteområde for rein. Dersom der er rein i området må det tas særskilt hensyn. Det betyr at reinen må gis mulighet til å forflytte seg rolig før man går ned med helikopter.

Det er gode nok kunnskaper om naturmangfoldet, dette betyr at naturmangfoldlovens § 9, «føre-var prinsippet», ikke brukes i denne saken.

Naturmangfoldlovens § 10 sier at økosystemtilnærming og samlet belastning på et område skal vurderes. Det skal også vurderes om en dispensasjon kan skape presedens og på den måten bidra til en gradvis forringing av området og forvitring av verneforskriften. Det er ikke dokumentert at lavtflyging med helikopter er til vesentlig skade på naturmangfoldet utenom hekke- og yngletid. Det er ikke tillatt å felle trær/rydde landingsplass i forbindelse med landing med helikopter. Til tross for flere hytter og tidligere kulturmark ved Gardsgjordet oppleves Sørvasdalen som et lite påvirket område. Det er gitt dispensasjon til motorferdsel med snøskuter til alle hyttene i Sørvasdalen, to til tre turer årlig. Det har i tillegg år om annet blitt gitt dispensasjon til frakt av utstyr og materiale med helikopter, da lite snø har gjort

transport med snøskuter vanskelig. I tillegg har det blitt gitt tilatelse til jaktlag for uttransport av felt elg med helikopter.

Sørvassdalen er attraktivt som turmål i nasjonalparken. Den største friluftaktiviteten er knyttet til perioden juni-august. Forstyrrelser for friluftslivet må i tillegg betraktes å være kortvarig i forbindelse med landing og take-off og den samlede belastningen på området vurderes derfor som akseptabel.

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

Med hilsen

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

JILLEN-NJAARKE
REINBEITEDISTRIKT
VEFSN KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I
NORDLAND
SNO

c/o leder Torstein Appfjell
Haustreisvegen 98
Postboks 560
Postboks 1405

8684 TROFORS
8651 MOSJØEN
8002 BODØ

**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Trofors jernbanestasjon
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Lomsdal-Visten

Kjell Erik Nedgården
Skårenveien 12
8908 Brønnøysund

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand

Vår ref. 2023/2948

Deres ref.

Dato 12.02.2025

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
----------------	--

Svar på søknad om forlenget dispensasjon til frakt av utstyr i Storfjorden i Lomsdal-Visten nasjonalpark

Her kommer svar på din søknad om å få forlenget dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med restaureringsarbeider i Storfjorden i Brønnøy kommune, Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Vedtak

Motorisert ferdsel. Med hjemmel i naturmangfoldloven §48 gis Kjell Erik Nedgården tillatelse til å kjøre ATV med belter fra kunngjøring av vedtaket frem til 31.12.2026.

- Kjøringen foregår etter inntegnet trase i søknad.
- Det skal kjøres slik at det ikke oppstår kjøreskader og eller utvise hensyn til naturmiljøet.
- Før kjøring skal det gis beskjed til lokalt naturoppsyn, Thomas Johansen på telefon 99437644, SMS er tilstrekkelig.
- Denne tillatelsen medbringes under transporten.
- Alternativt kan det også brukes jernhest med samme vilkår.

Klageadgang:

Du kan klage på dette vedtaket. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Kjell Erik Nedgården søker om forlengelse av gitt tillatelse til motorisert ferdsel i Lomsdal-Visten nasjonalpark i forbindelse med restaureringsarbeider i Storfjorden.

Våren 2023 mottok Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre søknad om dispensasjon fra verneformsrkften i forbindelse med restaureringsarbeider på eiendommen 195/1 i Brønnøy, Kjell Erik Nedgården. Han har overtatt eiendommen og det er satt igang restaureringsarbeider. Søknaden kommer på bakgrunn av flere prosjekter som skal i gang på eiendommen og hvor det er behov for transport inn og ut med materialer.

Nasjonalparkstyret behandlet søknaden i sak ST 11/23 og gav søker tillatelse til å kjøre ATV med belter frem til 31.12.2024 med vilkår. Vedtaket lyder som følger:

«*Motorisert ferdsel. Med hjemmel i naturmangfoldloven §48 gis Kjell Erik Nedgården tillatelse til å kjøre ATV med belter fra kunngjøring av vedtaket frem til 31.12.2024.*

- *Kjøringen foregår etter inntegnet trase i søknad.*
- *Det skal kjøres slik at det ikke oppstår kjøreskader og eller utvise hensyn til naturmiljøet.*
- *Før kjøring skal det gis beskjed til Statens naturoppsyn på telefon 95769188 (99437644 etter 1 juli 2023), SMS er tilstrekkelig.*
- *Denne tillatelsen medbringes under transporten.*
- *Alternativt kan det også brukes jernhest med samme vilkår.»*

Denne tillatelsen har nå løpt ut, og det søkes nå på nytt om å få kjøre med samme vilkår ut 2026. Avgjørelser om forlenget frist er delegert fra nasjonalparkstyret til forvalter.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen. Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Området ble utredet i 2003. I fra rapporten til [Miljøfaglig Utredning](#) Rapport 2004:3 står det blant annet fra Storfjorden: De fleste skogkledte lisdene inneholder fattige skogtyper, ligger på sure bergarter og er derfor vurdert som lite interessante. De mest interessante områdene ligger på rike bergarter (marmor). Dette gjelder et lite parti ved Almlia, på vestsida av fjorden, samt et større område fra plassen Storfjorden (innerst i fjorden) og innover Lappsardalen. Disse områdene har rik karplanteflora, bl.a. med viktige innslag av rik edellauvskog og kalkskog.

Som helhet er Storfjorden et område med ganske mange viktige naturområder og uten særlige negative påvirkninger. Den gamle innmarka i Storfjorden nevnes ikke spesielt i rapporten. Generelt står det at mange av engene på innmark i utredningsområdet bærer preg av å ha vært både pløyd og gjødslet tidligere og er gjennomgående artsfattige og med

dominans av nitrogentolerante arter. Svartlistede arter på innmarka trekkes fram som negativt.

All motorisert ferdsel i nasjonalparken er i utgangspunktet forbudt, men nasjonalparkstyret har i noen tilfeller mulighet for å dispensere fra denne bestemmelsen. Forskriften åpner imidlertid ikke opp for barmarkskjøring til slike tiltak. Saken må derfor behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen, naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldlovens § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknaden må vurderes etter vilkårene om at det ikke må stride mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Disse vilkårene er kumulative, det betyr at hvis begge vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering

Eiendommen 195/1 ligger innerst i Storfjorden i Brønnøy kommune og er et veiløst gårdsbruk uten kai eller annen infrastruktur. Landbruksdrifta på eiendommen er lagt ned og jorda er i ferd med å gro igjen. De siste årene har også forvaltningsmyndigheten vært involvert i fjerning av skadelig avfall og uønskede arter i tilknytning til tunet, slik som platanlønn og parkslirekne. På tunet er det også flere bygninger som har stått til nedfalls over tid.

Tunet i Storfjorden: bildet er tatt i forbindelse med befarings i mai 2021.

Kunnskapsgrunnlaget må anses som å være godt nok for å kunne avgjøre denne saken.

Fjordarmene i Velfjord er sterkt påvirket av menneskelige aktiviteter langt tilbake i tid. Helt tilbake til 1600- tallet har disse områdene hatt tett bosetting. Bosettingen avtok kraftig og opphørte helt i store delområder for 50-60 år siden. Bruken av naturressursene var intens

med omfattende hogst, beite og slått. Den "urørte naturtilstanden" som observeres i dag er m.a.o. et suksesjonsstadium fra et landskap som har vært intensivt utnyttet og opplagt har vært langt åpnere

Fra landingsplass med båt og opp til gårdstunet er det ca 160 meter. Dette er en relativ kort avstand, men vil gjøre riving- og restaureringsarbeid veldig tungvint med tunge og uhåndgripelige tak/laster. Nasjonalparkstyret har i utgangspunktet mulighet til å gi tillatelse til slik transport på snødekt mark med beltekjøretøy (forskriftens punkt 6.3.e. Fjordarmene i Velfjord er ofte isdekt på vinterhalvåret, noe som gjør det vanskelig å utnytte vintersesongen til slikt arbeid. Helikopter vil også fordyre prosjektet unødvendig. Bakgrunnen for dette er å redusere marktrykket og slitasje på barmark. Dette er særlig sårbart for områder med våte partier og myr.

Søker har definert en trase hvor kjøringen er tenkt utført. Dette området strekker seg fra nauset og opp til gårdstunet, det er sannsynlig at dette området har blitt benyttet til transport tidligere. Ut fra ortofoto og markslagskart er området markert som innmarksbeite og tun. Deler av området har også vært behandlet med sprøytemidler for å ta vekk et område med parkslirekne (art som er svartelistet). Området fremstår som tørt uten spesielt våte partier.

Inntegnet kjøretrase fra naust til tunet.

Etter naturmangfoldlovens § 10 skal økosystemtilnærming og samlet belastning på et område vurderes, om en dispensasjon kan skape presedens og på den måten bidra til en gradvis forringing av området og forvitring av verneforskriften.

For øvrig skal kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (nml. § 11), noe som vil være aktuelt dersom det oppstår skade på naturmangfoldet som følge av motorferdselen, eller vilkår for tillatelsen ikke følges. På bakgrunn av de opplysningene som ligger til grunn, anser vi prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (nml. § 12) ivarettatt.

Med hilsen

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I
NORDLAND
JILLEN-NJAARKE
REINBEITEDISTRIKT
BRØNNØY KOMMUNE
Statens Naturoppsyn

Postboks 1405

c/o leder Torstein Appfjell
Haustreisvegen 98
Rådhuset

8002 BODØ

8684 TROFORS

8905 BRØNNØYSUND

**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Trofors jernbanestasjon
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Lomsdal-Visten

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand

Vår ref. 2015/1619

Deres ref.

Dato 20.12.2024

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
-----------------------	--

Forlengelse av dispensasjon fra verneforskrift - motorferdsel i Strauman landskapsvernområde, Mølnhusfossen.

Her kommer svar på deres søknad om forlenget dispensasjon for bruk av helikopter or drift av målestasjon ved Mølnhusfossen i Strauman landskapsvernområde.

Vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat gis dispensasjon til landing med helikopter ved Mølnhusfossen målestasjon i Strauman landskapsvernområde. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48. Etter delegering fra nasjonalparkstyret.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for årene 2025 til og med 2029
- Dispensasjon gjelder for en årlig landing for ordinære driftsoppgaver. Ordinær flyging skal legges utenom hekketida, det vil si mellom 31. juli og 15. april.
- Det gis videre dispensasjon til landing ved akutte tilstander som driftsstans, flom og lignende
- Dersom det er rein i området skal det tas hensyn til dette
- Før flygingen gjennomføres skal naturoppsyn Thomas Johansen varsles på telefon 99 43 76 44

Vårt vedtak sendes med kopi til Vevelstad kommune, som gjør sin behandling etter motorferdselloven.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

NVE ved Severin Skattum har den 21.11.24 søkt om forlenget dispensasjon for landing med helikopter ved målestasjon 149.1 Møllehusfoss i Strauman landskapsvernområde, Vevelstad kommune.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Strauman landskapsvernområde er opprettet med formål å *bevare et egenartet og stort skogkledd dalføre fra fjord til høyfjell med variert vassdragsnatur, særegne tidevannsstraumer og vannøkologiske forhold i Lakselvvatnet, geologiske forekomster og kulturminner. Strauman landskapsvernområde skal sammen med Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve sikre et helhetlig vern fra fjord til fjell på Helgeland.*

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

I henhold til verneforskriftens § 3 er motorferdsel på land, i ferskvann og i luften under 300 meter forbudt. Omsøkte tiltak, vedlikehold og drift av eksisterende energi- og kraftanlegg, med tilhørende nødvendig motorferdsel, er direkte unntatt fra forbudet i verneforskriften for Lomsdal-Visten nasjonalpark. I Strauman landskapsvernområde er vedlikeholdet også direkte unntatt, men motorferdselen i forbindelse med dette er ikke omtalt og er derfor å anse som søknadspliktig. Søknaden fra NVE kommer dermed heller ikke under de generelle unntaksbestemmelsene eller de tiltak det kan gis dispensasjon til etter verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser. Søknaden må derfor behandles etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldlovens § 48.

Naturmangfoldloven § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften *"dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig"*. Vilkårene er kumulative, det vil si at hvis begge vilkårene er oppfylt, så kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon eller ikke.

Søknaden skal også vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12, jf § 7.

Vurdering

I forskrift for nasjonalparken er denne typen motorferdsel direkte hjemlet. I kongelig resolusjon står følgende om kraftlinja gjennom landskapsvernområdet:

Inntil kraftlinjen fjernes vil følgende bestemmelser gjelde: Det åpnes for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. I forbindelse med vedlikehold vil det kreves særskilt tillatelse for motorferdsel fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det

presiseres at forvaltningsmyndigheten vil kunne gi tillatelser av lengre varighet på bestemte vilkår, slik at det ikke må søkes for hvert enkelt tilfelle.

I forvaltningsplan for Lomsdal-Visten/Njaarke og Strauman slås det fast at manglende omtale av motorisert ferdsel for drift og vedlikehold av kraftanlegg i forskrift for Strauman må være en forglemmelse. Det presiseres likevel at motorisert ferdsel for dette må søkes og behandles etter naturmangfoldlovens § 48.

Det framgår av naturmangfoldlovens § 8 at alle vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det.

Området er godt kartlagt gjennom en rekke registreringer i forbindelse med verneplanen for nasjonalparken og verneplan for barskog. Opplysningen om naturmangfoldet er i hovedsak hentet fra kartlegging av biologisk mangfold i Lomsdal-Visten, Miljøfaglig Utredning rapport 2004:3, samt supplerende undersøkelser fra Miljøfaglig Utredning og Naturbase. Områdene rundt Lakselvatnet er i hovedsak fattige med mye røsslyngskog og en del blåbærskog. Den historiske utnyttelsesgraden av skogen, særlig nærmest vatnet, har vært sterk. I Sæterdalen er det spredte innslag av gråor-heggskog og ospeholdt. Området innehar mange rike naturtypelokaliteter og er biologisk verdifullt. På sørsiden av Mølnhusforsen er lokalt viktig restbiotop av fuktig, gammel, granskog. Nedstrøms Mølnhusforsen er en mudderbank som har blitt klassifisert som regionalt viktig, med funn av rødlistearten svartsonekjuka. Ved Fallforsen, som ligger noen km ovenfor Mølnhusforsen, er det en lokalitet med svært fuktig granskogsmiljø som har flere rødlistearter. Der er for øvrig ingen registrerte rødlistearter i området. Områdene er også rike på fugleliv. Det er registrert hekking av hakkespetter og området har en god storfuglbestand. Lakselvatnet har hekkelokaliteter for flere ulike ender. For å minske forstyrrelsen på hekkende fugler bør man unngå flyging i hekkeperioden, fra 15. april til 31. juli. Dersom det ikke foreligger særlig grunn, som driftsstans eller flom, til at flyging må forekomme i dette tidsrommet.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig slik at naturmangfoldlovens § 9 «føre-var-prinsippet» ikke kommer til anvendelse.

Motorferdsel kan videre ha negativ effekt gjennom forstyrrelser på friluftslivet. Påvirkning for friluftslivet er i første rekke lydforurensing som vil være til dels intensiv, men kortvarig. Området er ellers lite påvirket og den samlede belastningen på økosystemet vurderes ikke å gi vesentlige skader på naturmangfoldet (§ 10).

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken.

Omsøkte flyging vurderes som bagatellmessig og som nevnt ovenfor som en forglemmelse ved utarbeiding av forskrift for landskapsvernområdet. Den vurderes ikke å være i strid med verneformålet og vil ikke være til vesentlig skade på verneverdiene. Vilårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48 vurderes derfor som oppfylt.

Nasjonalparkstyret har tidligere gitt dispensasjon til formålet i 2015 i sak ST 10/2015. Søknaden behandles derfor delegert av nasjonalparkforvalter.

Med hilsen

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkfovalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I
NORDLAND
JILLEN-NJAARKE
REINBEITEDISTRIKT
VEVELSTAD KOMMUNE
SNO

Postboks 1405

c/o leder Torstein Appfjell
Haustreisvegen 98
Forvikveien 118

8002 BODØ

8684 TROFORS

8976 VEVELSTAD

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	4/25	17.03.2025

Møteplan 2025 - Njaarcken vaarjelimmidajveraerie / Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre

Forvalters tilrådning

Styret slutter seg til følgende møteplan for 2025:

Dato	Sted	Merknad
17. mars	Brønnøy	
22. mai	Vefsn	
1 – 2. september	Vevelstad	Med befarng
27. Oktober	Grane	
5. desember	Brønnøy	(RU 4. desember, kveld)

Bakgrunn

Møteplan for 2025 tar utgangspunkt i fem fysiske møter. Tidspunktene er foreslått på bakgrunn av kommunestyre, formannskap for de respektive kommunene samt Helgelandsrådet og fylkestingets møtekalendere.

Det foreslås to-dagers samling i starten av september som inkluderer befaringer i verneområdene i Vevelstad/Visten.

Med bakgrunn av tidligere års erfaring foreslås det møte med rådgivende utvalg (RU) i forkant av årets siste møte slik at RU kan gi innspill til tiltak for 2025. Det foreslås at Rådgivende utvalg møtes i Brønnøysund ettermiddag/kveld den 4 desember.

Det er en styrke at møtekalenderen behandles av styret, slik at de faste representantene i utgangspunktet har anledning til å møte på avklarte styremøter.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	5/25	17.03.2025

Tildeling av midler til styrearbeid og forvaltningsplaner 2025.

Forvalters tilrådning

Tildelingen av midler til drift av styret 2025 og revisjon av forvaltningsplan tas til orientering.

Bakgrunn

For 2024 ble det søkt om midler til drift av Lomsdal – Visten nasjonalparkstyre, midler til å revidere forvaltningsplan og kartlegging av marint søppel i Velfjord og Visten, botaniske kartlegginger på Fjellgården i Vefsn samt midler til samarbeid med skoler/nasjonalparkkommuner. Behandlingen kan leses ut fra skjema under:

Navn	Status	Innvilget beløp	Kommentar
Drift av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre 2025	Innvilget	Kr 400 000	Innvilget 350 000,- til drift av styret + 50 000,- i grunnstøtte drift.
Forvaltningsplanarbeid	Innvilget	Kr 500 000	
Kartlegginger - kalkrike områder i fjellet	Avslag		- avslag pga tilgjengelig budsjett
Antall: 3		Kr 900 000	

Det er innvilget kr 400.000,- (inkl 50.000,- i grunnstøtte) i driftsmidler til styret. Forvalter orienterer om løsning på tildelte midler til forvaltningsplanarbeid.

Det er avslag på midler til kartlegging av kalkrike områder i fjellet.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyret	6/25	17.03.2025

Tildeling av midler til tiltak og prosjekter, tiltaksmidler 2025

Forvalters tilrådning

Nasjonalparkstyret tar tildelingen av tiltaksmidler til orientering. Tildeling av pott på totalt kr 2.100 000 eks MVA kr brukes med utgangspunkt i revidert prioritert tiltaksliste:

	Tiltak	2025
1	Informasjonspunkt Laksvollen i Grane	1 360 000
2	Fremmede arter	90 000
3	Utbedring av trase ved Gåsvatnet	250 000
4	Tiltak prioritert i besøksstrategi	120 000
5	Skjøtsel av kulturmark: Fjellgården	30 000
6	Skjøtsel av kulturmark: Strompdal	50 000
7	Samisk tema i Stavassdalen	120 000
8	Rydding og vedlikehold av stier i samsvar med plan	10 000
9	Sikringstiltak bru over Titingselfva, Brønnøy	0
10	Helikoptertransport	60 000
11	Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging.	10 000
12	Informasjon, jfr besøksstrategi, impl merkevare	0
	SUM	2.100 000

Bakgrunn

Nasjonalparkstyret har fremmet søknad om midler til tiltak 2025 for Miljødirektoratet. Det er innvilget en ramme på kr 2.100.000,- eks MVA på totalt 12 omsøkte tiltak. Under ligger behandlingen fra Miljødirektoratet:

Pri.	Navn	Status	Innvilget beløp	Øk. ansvarlig	Kommentar
1	Informasjonspunkt på Laksvollen - ny E6		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
2	Fremmede arter		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
3	Utbedring av trase ved Gåsvatnet		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
4	Tiltak som er prioritert i Besøksstrategi 2025		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
5	Skjøtsel Fjellgården		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
6	Skjøtsel Strompdalen		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
7	Samisk tema Stavassdalen	Annet	Kr 0	Forvaltningsmyndighet	Midlene her kan brukes på fysiske tilretteleggings/informasjonsstil i hht postformål.
8	Rydding og vedlikehold av stier i samsvar med plan		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
9	Sikringstiltak bru over Titingseiva i Brønnøy		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
10	Helikoptertransport		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
11	Vedlikehold eksisterende tilrettelegging		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
12	Informasjon jfr besøksstrategi impl merkevare		Kr 0	Forvaltningsmyndighet	
13	Samlet pott	OK - inngår i pott	Kr 2 100 000	Forvaltningsmyndighet	
Antall: 13			Kr 2 100 000		

Vurdering av saken

Tildelingen er gjort i form av en pott. Det innebærer at styret har frihet til å kunne overføre midler mellom de ulike tiltakene innenfor potten dersom det skulle bli behov for det. Det gjør forvaltningen av midlene mer effektivt samt sikrer at de kan brukes der behovet viser seg å være størst. Tiltak 1. er i samarbeid med Børgefjell nasjonalparkstyre som allerede har prioritert samme beløp til prosjektet.

Tidligere år har også styret omprioritert midler på slutten av året mellom de ulike prosjektene innenfor potten.

Det foreslås at styret tar fordelingen av midler til orientering.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	7/25	17.03.2025

Henvendelse fra Nansensenteret om forskning på klimadrevne endringer i økosystemer og økosystemtjenester i Lomsdal-Visten nasjonalpark - CLIMPACT

Vedlegg:

1 CLIMPACT_summary (003)

Forvalters tilrådning

Informasjonen tas til orientering.

Henvendelsen

Lomsdal-Visten nasjonalpark har mottatt henvendelse fra Nansensenteret* (NERSC) om å delta i et prosjekt knyttet opp til forskning på klimadrevne endringer i økosystemer og økosystemtjenester, CLIMPACT. Det er flere nasjonalparker i Norge som har mottatt en slik henvendelse.

For Lomsdal-Visten nasjonalpark kan det for eksempel være aktuelt å se på hvordan klimafremtiden kan påvirke gammelskogene og det tilhørende dyrelivet, men også andre tema kan være aktuelle.

Det er ikke lagt opp til feltarbeid, men forskerteamet vil analysere data som er tilgjengelige slik som:

- Snødekke og dybde – påvirker dyrs mobilitet og parktilgjengelighet.
- Vindhastigheter og snøfall – påvirker sikt og bevegelse.
- Ekstreme temperaturer – påvirker energiforbruk og overlevelse, og utgjør farer for besøkende.

CLIMPACT har ikke en fysisk kostnad for parkforvaltningen annet enn den ressursen forvalter bruker for å delta på møter og samtaler med forskerne. Prosjektet starter opp i 2026 og vil vare fram til og med 2029.

Vedlagt ligger også et sammendrag av prosjektet, som også beskriver tidsforbruk.

Vurdering av saken

Verneområder i Norge skal forvaltes i et langsiktig perspektiv. I dette arbeidet er det viktig at forvaltningen er kunnskapsbasert og i samråd med den nyeste forskningen som er tilgjengelig.

Gevinsten av å delta i dette prosjektet kan gi viktig kunnskap i forhold til forvaltning av konkrete arter, men også være viktig i arbeidet med forvaltnings- og bevaringsstrategier.

På bakgrunn av denne vurderingen, samtale med Nansensenteret og andre nasjonalparker, så har nasjonalparkforvalter takket ja til at Lomsdal-Visten nasjonalpark deltar i prosjektet.

Etter det som opplyses fra Nansensenteret er det registrert stor interesse fra de nasjonalparkene som har blitt forespurt, og det er derfor en reel sjanse for at Lomsdal-Visten nasjonalpark ikke kommer med i prosjektet. Det er også mulighet for nasjonalparken å trekke seg ut på et senere tidspunkt.

*Nansensenteret er et norsk miljøinstitutt, organisert som en uavhengig stiftelse. Kjerneaktivitet er forskning og utviklingsarbeid rettet mot fysiske og biologiske forhold i våre nære havområder, i Arktis og globalt.

CLIM-PACT: Climate driven ecological and ecosystem service change in Norwegian national parks

Who are we?

We are a team of researchers specializing in climate science (Richard Davy), ecology (Erik Kusch), and human geography (Anna Sveinsdottir). Together, we aim to help national parks prepare for and adapt to the impacts of climate change.

What do we want to achieve?

We want to co-develop adaptive management strategies with national park managers to address and mitigate risks to ecosystems and ecosystem services caused by climate change. This includes:

- *Working together* to identify key ecological and social concerns affected by climate change (e.g., birdlife, vegetation shifts, snow cover, visitor pressures, access to nature, recreational activities).
- Using advanced climate data to model future risks and the range of plausible scenarios.
- Develop scientific tools to help visualise ecological and ecosystem service scenarios under a range of plausible climate futures.
- Help develop actionable, resilience plans tailored to the parks' needs.

Where do we see the value for you?

- **Tailored Solutions:** We'll focus on the specific challenges your park is facing, helping to safeguard what matters most to your community and visitors.
- **Science-Based Support:** Leverage cutting-edge technologies in high-resolution climate data and ecological expertise to inform decisions.
- **Capacity Building:** Develop tools to help visualize climate and ecological change, and together develop strategies to strengthen your park's resilience to uncertain futures.
- **Funding Support:** We offer a budget to cover your staff's participation in workshops and travel costs related to the project.

What do we need from you?

We seek your input, time, and expertise to guide our research and ensure the results are practical, relevant, and actionable. Specifically:

- **Year 1 (2026):**
  - **In-person workshops** (2-3 days) to define priorities, align goals and gather input.
  - **Follow-up meetings** (2 hours, online) for feedback on initial findings.
- **Years 2-3 (2027-2028):**
  - **6-monthly updates** (3 hours, mostly online with 1 in-person meeting) to review progress, share tools, and refine strategies.
- **Final Year (2029):**
  - **In-person workshop** (2-3 days) Your engagement in crafting and finalizing actionable management plans.

Arkivsaksnr: 2022/7279-0

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 05.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	8/25	17.03.2025

Årsrapport fra Statens naturoppsyn 2024

Vedlegg:

1 SNOrapport 2024.

Forvalters tilrådning

Årsrapport fra Statens naturoppsyn for 2024 tas til orientering.

Årsrapporten sendes ut til kommunene som berøres av verneområdene som styret forvalter, Nordland fylkeskommune og Sametinget.

Bakgrunn

Statens naturoppsyn ved Thomas Jonansen presenterte innholdet i rapporten for Nasjonalparkstyret i møte den 5. desember 2024.

Rapporten ligger vedlagt.

Miljø-
direktoratet

Årsrapport for 2024 fra SNO til

nasjonalparkstyret i

LOMSDAL-VISTEN NASJONALPARK

NJAARKEN VAARJELIMMIEDAJVE

Rapport for oppsyn i Lomsdal-Visten/Njaarken nasjonalpark,
Strauman landskapsvernområde, Sirijorda naturreservat,
Stavasselva naturreservat og innervisten marine verneområde

Thomas Johansen SNO-Mosjøen

Generelle betraktninger

- Rolig år? Få meldinger om saker som må følges opp
- Avkortet vintersesong pga lite snø, ga færre turer for eksempel til registrering av jerv en planlagt
- God og tett dialog med Parkforvalter og høy deltagelse på styremøter

	Kartlegge og overvåke situasjon med forsøpling fra skjelloppdrett	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve	Lc na va
onsplakat	Ny informasjonsplakat i Stavassdalen	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve	Lc na va
onsplakat	Skifte ut eldre informasjonsplakater med nye	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve	Lc na va
isering	Børjeøra til Strompdalen i Velfjord	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve	Lc na va
	Befaring - fortrinnsvis i forbindelse med årlig styrebefaring	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve	Lc na va

Naturoppdrag

- Alle behov og oppdrag legges inn av forvaltningen
- Brukes av forvaltningen til å «styre» deler av våre kjerneoppgaver på oppsyn og og legger inn ønsker om tiltak
- SNO rapporterer på oppdrag og legger inn observasjoner
- Fungerer godt og stadig bedre

Tilsyn, kontroll og informasjon

Kontroll og observerte forhold

- Forsøpling fra skjelloppdrett
- Ny befaring kjørespor, Gåsvatnet
- Kontroll av dispensasjon utkjøring av elg Gåsvatnet
- Kontroll av reingjerde i Lomsdalen
- Kontroll etter melding om ulovlig snøscooterkjøring Svenningsskardet
- Spor etter ulovlig snøscooterkjøring Bjørnstokkvatnan

Befaring på trase Gåsvatn

- Befaring sammen med Parkforvalter for å vurdere tilstand etter vinter og behov for tiltak
- Dårlig tilstand ikke mulig å bruke uten å risikere videre skader og utvidelse av kjørespor omlegging av trase
- Må tiltak til for å kunne brukes videre

Reingjerde Lomsdalen

- Ikke besøkt 24, men fått bekreftet fra andre at det fortsatt var på plass på vårvinteren.
- Forsøker å få en tur inn med helikopter før jul??

Foto: SNO

Bestilte (og gjennomførte) Tiltak

Lakselvatnet-Strauman LVO Foto: Thomas Johansen

Skjøtsel, stirydding og søppel

- Luking/fjerning av spirea rundt gården i Strompdalen med skoleklasser fra Brønnøy
- Rydding av sti Storbørja til Strompdalen
- Rydding av sti Aursletta - Lakselvatnet

Foto: SNO Storbørja

Bro i strompdalen

Foto: SNO

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyret	9/25	17.03.2025

Skjøtselsplan for Fjellgården i Vefsn - tradisjonell slåttemark Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

- 1 Skjøtselsplan slåttemark Fjellgården i Vefsn Nordland

Forvalters tilrådning

Nasjonalparkstyret tar vedlagte skjøtselsplan til etterretning.

Forvalter får i oppgave å se på mulighetene for å gå videre med skjøtselsplanen, og eventuelt å planlegge foreslåtte skjøtselstiltak i planen.

Skjøtselsplanen offentliggjøres på nasjonalparkstyret.no

Bakgrunn

Innmarka rundt Fjellgården i Vefsn, Eiteråfjellet består av tradisjonell slåttemark.

Arealet ligger innenfor Lomsdal-Visten nasjonalpark og ble sist kartlagt i 2012.

Miljøfaglig Utredning har på oppdrag fra nasjonalparkstyret gjort nye kartlegginger og utarbeidet skjøtselsplan for Fjellgården 2024.

Mange områder i nasjonalparken har tidligere vært viktig for både slått og beite, men denne aktiviteten har opphørt, og i dag trues de fleste områdene av gjengroing og tap av arter. Fjellgården er et av de best bevarte slåtteengene i nasjonalparken takket være lokalt initiativ til slått og positiv grunneier.

Skjøtselsplanen har som mål å sikre en verdifull naturtype, artsrik slåttemark. Slike lokaliteter har ofte et høyt artsmangfold både i form av planter, insekter og fugler.

Skjøtselsplanen bygger på eksisterende og ny kartlegging. Den gir konkrete anbefalinger for forvaltningen av lokaliteten fremover.

Foto: Fjellgården i Vefsn omgitt av slåtte­mark.

Grunneier, Statskog har fått mulighet til å kommentere planen og ser positivt på et videre samarbeid slik det er i dag.

Vurdering

Skjøtselsplanen vil være viktige grunnlagsdokument for det videre arbeidet, fortsette god dialog med grunneier, Statskog og innleid slåttelag fra landbruksskolen i Vefsn, Marka. Det er søkt midler til slått av arealene for 2025 og nasjonalparkstyret har en flerårig avtale med landbruksskolen i Vefsn, Marka.

I dag gjennomføres det slått på deler av innmarka i slutten av august, slik tradisjonen har vært fra gammelt av. Konklusjonen er at opplegget med slått av disse arealene har fungert godt og artssammensetningen har økt.

I tillegg til den årlige slått­en foreslår skjøtselsplanen tiltak som:

- Beiting i perioder
- Fjerne noe kantvegetasjon for å slippe inn mer lys i enga.
- Utvide slått­en på enga.

Disse tiltakene krever finansiering ut over det som er søkt om i dag samt avklaring og dialog med grunneier Statskog. Fjerning av kantvegetasjon/trær vil i tillegg kreve dispensasjon fra verneforskriften.

Planen peker også på at det er behov for å undersøke lokaliteten på høsten for å se etter beitemarksopp, noe som fjorårets kartlegging antyder.

Skjøtselsplan for Fjellgården i Vefsn kommune, Nordland

Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt naturtype

Miljøfaglig Utredning rapport 2024-127

TITTEL: Skjøtselsplan for Fjellgården i Vefsn kommune, Nordland. Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt naturtype.
FORFATTER(E): Sara Margrete Gilberg Nyjordet

DATO: 20.12.2024	RAPPORT NR./ MU2024-127	PROSJEKTNR: 2614 (MFU)	SAKSNR.
ISBN: 978-82-345-0679-6	ISSN:	ANTALL SIDER: 22 + vedlegg	ANTALL VEDLEGG: 3

OPPDRAAGSGIVER: Statsforvalteren i Nordland	KONTAKTPERSON: Bjørnar Aarstrand
---	--

<p>SAMMENDRAG:</p> <p>Naturtypen artsrik slåttemark er sterkt trua ifølge Norsk rødliste for naturtyper, og ble i 2011 utvalgt naturtype (UN) med en viss beskyttelse gjennom lov om Naturmangfold. På oppdrag for Statsforvalteren i Nordland fikk Miljøfaglig Utredning i 2024 i oppdrag å utforme skjøtselsplanen for det til sammen 14,9 daa store arealet med slåttemark på Fjellgården i Vefsn kommune. Fjellgården ligger innenfor Lomsdal-Visten nasjonalpark og er dermed omfattet av verneforskrifta for denne. På den nedlagte gården er det éi intakt slåttemark med svært høy lokalitetskvalitet (5,0 daa), og to om lag like store lokaliteter som begge er gjengrodde og får moderat og svært lav lokalitetskvalitet.</p> <p>På Fjellgården ble det gjennomført ei botanisk kartlegging i 2012, der skjøtselen var kommentert, men det ble ikke utarbeidet noen skjøtselsplan for området. I 2024 ble det gjennomført ei kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, samt kartlegging av arter. Skjøtselsplanen er utarbeid i samarbeid med Bjørnar Aarstrand hos Statsforvalteren i Nordland, med kommunikasjon på e-post gjennom prosessen. I skjøtselsplanen er det satt mål for slåttemarka og beskrevet tiltak som kan gjennomføres for å nå disse målene.</p>

FYLKE:	Nordland
KOMMUNE:	Vefsn
STED/LOKALITET:	Fjellgården nordøst, Fjellgården sør og Fjellgården vest
GÅRD/BRUK	Fjellgården, gnr./bnr.: 31/1

GODKJENT	SKJØTSELSPLANEN ER UTFORMET AV:
_____ NAVN	Sara Margrete Gilberg Nyjordet _____ NAVN

Forord

Utarbeidelse av skjøtelsesplanen for Fjellgården i Vefsn kommune er utført på oppdrag fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre, gjennom Statsforvalteren i Nordland. Skjøtelsesplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og e-postutveksling med kontaktpersonen hos Statsforvalteren, Bjørnar Aarstrand.

Feltbefaring ble gjennomført på to tidspunkt. Først 20. juli av Geir Gaarder, med hovedfokus på å fange opp karplanter, deretter 11. august av Sara Margrete Gilberg Nyjordet og Kamilla Svingen for kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, samt for å se etter beitemarksopp. Rapporten er skrevet av Nyjordet, mens Svingen og Gaarder har bidratt med kvalitetssikring. Alle tre er ansatt i Miljøfaglig Utredning.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark i Nord-Norge. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den inneholder i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Til skjøtelsesplanen følger et veiledningshefte¹ om slåttemark utarbeidet av Miljødirektoratet, samt Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge utarbeidet av Bolette Bele, Ann Norderhaug, Torbjørn Alm og Vibekke Vange NIBIO.

Takk til Bjørnar Aarstad hos Statsforvalteren for informasjon om tidligere kartlegging og skjøtsel på Fjellgården, samt god kommunikasjon gjennom prosjektet.

Oslo

20.12.2024

Sara Margrete Gilberg Nyjordet

---

¹ For sesongen 2018 finnes dette som utkast

Innhold

Forord.....	4
1 Slåttemark i Nord-Norge	6
2 Skjøtselsplan for Fjellgården nordøst, Fjellgården sør og Fjellgården vest	8
2.1 Innledning	8
2.2 Hensyn og prioriteringer.....	11
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	11
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen	11
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	12
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen	14
2.7 Mål for verdifull slåttemark.....	14
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)	15
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	16
2.9.1 Slått	16
2.9.2 Beiting	17
2.9.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak	18
2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen	18
2.11 Bilder fra lokalitetene	18
Vedlegg.....	23
Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase	23
Artsliste	24
Tiltakslogg, grunneiers notater	26

1 Slåttemark i Nord-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla med tilført husdyr- og kunstgjødsl. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye blant annet avhengig av klimaet. Variasjonen i slåttemarksfloraen er stor fra nord til sør og fra kyst til innland i Nord-Norge. Forskjeller i fuktighetsforhold og kalkinnhold i marka påvirker også artssammensetningen sterkt.

Vanlige plantearter i tørre-friske enger er gras og halvgras som engkvein, rødsvingel, gulaks, bakkefrytle, bleikstarr og urter som for eksempel blåklokke, ryllik, følblom, småengkall, hvitmaure, fuglevikke, engsyre, harerug, engsoleie, marikåpe-arter, i høyreliggende områder også snøsøte. I Nordland og Troms er også rødknapp og prestekrage vanlige innslag i tørre slåttemarker, mens silkenellik kan komme inn i Øst-Finnmark.

Slåttemark på Svebakken i Hemnes kommune i Nordland som representerer en tørr-frisk engutforming. Bildet t.h. viser småengkall som gjerne vokser i slike enger. Foto t.v. Annette Bär og t.h. Ellen Svalheim.

I litt kalkholdige områder kan man finne gras som dunhavre, og i de sørlige delene av Nord-Norge også hjertegras. Ellers på kalk vokser urter som gjeldkarve, fjellflokk, vill-løk, vill-lin, fjellfrøstjerne, gulmaure, (fjell)bakkestjerne, ulike marinøkler og orkideer. Noen av disse står på den norske rødlisten (og er truet) (www.artsdatabanken.no).

I litt fuktigere eng finnes arter som sølvbunke, jåblom, ballblom, skogstorkenebb, rød jonsokblom, marikåper, sibirgrasløk og hvitbladtistel. I fuktigere enger i Finnmark kan man finne østlige arter, foruten silkenellik som nevnt over også finnmarksfrøstjerne, storveronika og russekjeks.

Slåttemark på Kvanndalen i Rana kommune i Nordland. Bilde t.h. viser ballblom som er et vanlig innslag i litt fuktigere eng ved siden av arter som sølvbunke, jåblom, og skogstorkenebb. Foto t.v. Annette Bär, t.h. Ellen Svalheim.

Slåttemark med silkenellik i Anopset i Porsanger kommune i Finnmark. Bilde t.h viser nærbilde av silkenellik som er en østlig art og stedvis vokser i slåttemarkene i Finnmark. Begge foto Ingrid Golten.

Hvis slåtteeenger blir liggende brakk, blir engene gjerne dominert av noen få, høyvokste arter. Hundekjeks, skogstorkenebb, marikåper og mjødukt er typisk, men også tromsøpalme kan komme inn. I innlandet er store felt av geitrams vanlig der drifta har opphørt, før busker og trær overtar i en senere fase av gjengroingen.

Mange gamle slåttemarker brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarker har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarker holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsesplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele, Norderhaug, Alm & Vange 2014). Mye av denne teksten om slåttemark i Nord-Norge er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Fjellgården nordøst, Fjellgården sør og Fjellgården vest

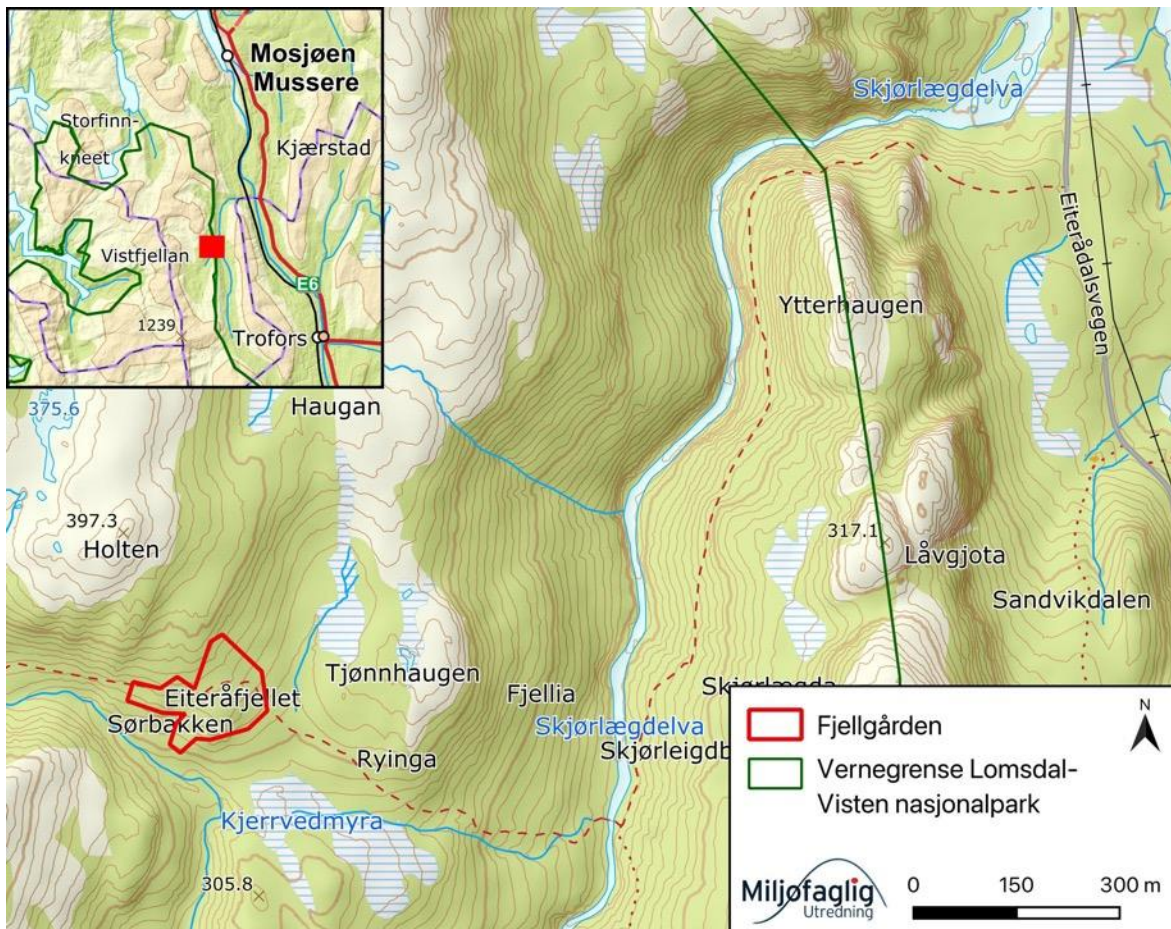
GRUNNEIER: Statskog SF	ANSVAR SKJØTSEL: Nasjonalparkforvaltningen	LOKALITETSVERDI I NATURBASE²: Fjellgården nordøst: svært høy kvalitet Fjellgården sør: moderat kvalitet Fjellgården vest: svært lav kvalitet	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 20.12.2024		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 20. juli og 11. august 2024	
DATO REVIDERING: -		DATO BEFARING (REVIDERING): -	
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Har hatt kontakt på e-post med Bjørnar Aarstrand hos Statsforvalteren gjennom arbeidet med skjøtselsplanen.			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Sara Margrete Gilberg Nyjordet (2024)			FIRMA:
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV : -			Miljøfaglig Utredning AS (MFU)
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W	NORD: 7281105	ØST: 413306	GNR./BNR.: 31/1
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: 5,0 daa (Fjellgården nordøst)		DEL AV VERNEOMRÅDE: Ja, Lomsdal-Visten	DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: Nei
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING): 14,9 daa (samla areal for Fjellgården nordøst, Fjellgården sør og Fjellgården nordvest)		HVILKET VERN: Nasjonalpark	

2.1 Innledning

Fjellgården ligger vest for Eiterådalen i Vefsn kommune, like innenfor grensa til Lomsdal-Visten nasjonalpark (Figur 1). Fra Sandvikbakken ved bilvegen i Eiterådalen går det en sti vestover, som etter hvert krysser Skjørlægdelva og videre fører opp skogslia til Fjellgården. Langs stien er det ca. 2 km inn til Fjellgården og dette er korteste veg inn til området. Enga rundt huset på Fjellgården ligger i ei sør- til sørøstvendt li, i en høyde fra ca. 300 til 340 moh. Fjellgården ligger i nordboreal sone (NB) og i klart oseanisk seksjon (O2; Miljødirektoratet 2024a). I NGU sitt berggrunnskart er det avmerket et større område med glimmerskifer og glimmergneis rundt Fjellgården, en berggrunn som har et intermediært kalkinnhold (NGU 2024a). Enkelte artsfunn indikerer at det kan være forholdsvis kalkrikt her. Over berggrunnen ligger det et usammenhengende eller tynt dekke av morenemateriale. (NGU 2024b). Området som ble kartlagt i

² Verdisettingen er basert på kvalitetsvurdering etter Miljødirektoratets *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2*. Veileder M-2209. 2024.

2024 omfatter det åpne arealet rundt det gamle våningshuset på Fjellgården. Kartleggingsområdet ble avgrenset med utgangspunkt i arealet som er åpent på nyeste flyfoto, og er vist med svart omriss i kartet i Figur 2.

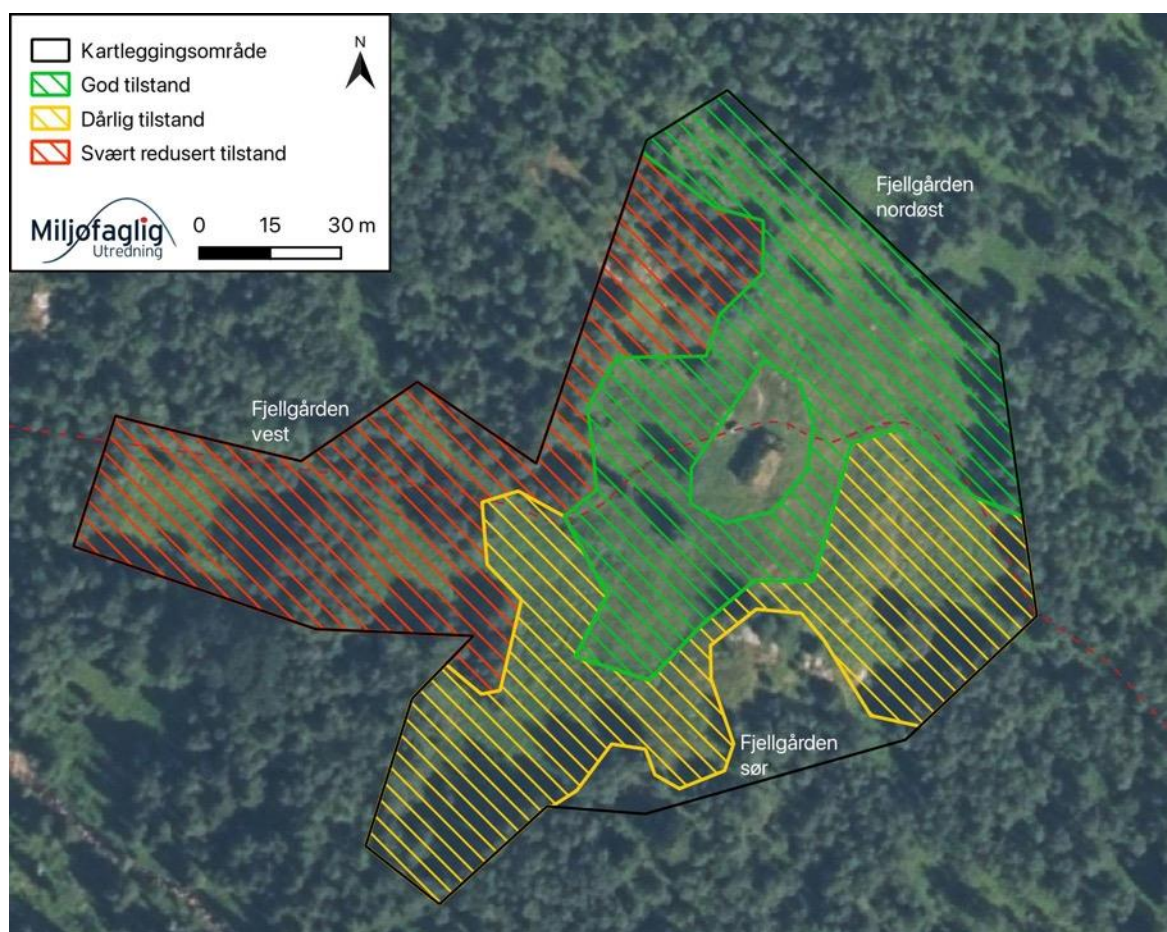
Figur 1. Fjellgården ligger vest for Eiterådalen i Vefsn kommune, like innenfor vernegrensa til Lomsdal-Visten nasjonalpark. Området som er undersøkt i forbindelse med denne skjøtselsplanen er markert med rød avgrensing og nasjonalparken er vist med grønn avgrensing.

I Naturbase ligger det ikke inne noen tidligere registrerte naturtypelokaliteter på enga rundt Fjellgården (Miljødirektoratet 2024b). I Artskart er det før 2024 gjort enkelte registreringer av karplanter i 2009, samt fugleregistreringer fra flere år (Artsdatabanken 2024). I 2012 gjennomførte Bioforsk ei botanisk registrering på Fjellgården. Det ligger ingen data fra denne kartlegginga i Artskart eller Naturbase, men resultatene fra kartlegginga er presentert i en rapport (Kvalvik & Carlsen 2013). Rapporten inneholder ei artsliste fra Fjellgården (som er gjenbrukt her i vedlegg på side 24), samt at vegetasjonstyper etter Fremstad 1997 er beskrevet.

I 2024 ble så godt som hele det åpne arealet på Fjellgården kartlagt som slåttemark etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks, med unntak av arealet tettest rundt det gamle våningshuset. Slåttemark er vurdert som kritisk trua (CR) på Norsk rødliste for naturtyper, der den viktigste påvirkningsfaktoren er opphør av slått som skjøtselsform (Hovstad mfl. 2018). Slåttemarka på Fjellgården er kartlagt som tre lokaliteter, delt opp ut i fra variasjon i tilstand (Figur 2). Området rundt, nordøst og et stykke sørvest for huset blir slått og her er det derfor avgrensa en lokalitet med intakt slåttemark i bruk. Lokaliteten er kalt Fjellgården nordvest og har et areal på 5,0 daa. Sør for huset er lokaliteten Fjellgården sør avgrensa, med 5,0 daa slåttemark i brakkleggingsfase og tidlig gjenvekst. Vest for huset, der en ser mer trær på flyfoto, er det avgrensa et område med slåttemark i sein gjenvekst. Lokaliteten er kalt Fjellgården vest og er 4,9 daa stor. Lokalitetene Fjellgården nordøst og Fjellgården sør oppfyller kravene for å kunne regnes som utvalgt naturtype (UN) etter

naturmangfoldloven (Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml. 2011). Det ble funnet flere arter innenfor lokalitetene som er typiske arter for slåttemark, særlig i den intakte slåttemarka i nordøst, men ingen funn av rødlista arter.

Området tettest inntil huset samt bakken ned fra huset mot sørøst, har noe oppgjødlingspreg med arter som høymol, bringebær og krypsoleie, og er generelt grønnere og mer frodig enn vegetasjonen rundt. Tettest rundt huset er det vurdert at området ikke tilfredsstillende kravene til slåttemark, på grunn av fravær av arter som indikerer semi-naturlig eng. Bakken ned mot sørøst er inkludert i slåttemarkslokalitetene, men dette partiet har også et gjødselspreg. I ytterkantene er slåttemarkslokalitetene avgrensa mot områder som har nokså tett tresjiktdekning i dag. Det er godt mulig at et større område har vært åpen slåttemark tidligere, men gjengroinga har kommet svært langt og det forligger ikke eldre flyfoto enn fra 2004, så det er derfor vanskelig å si noe sikkert om områdene med tettere tresjiktdekning. Slike områder kunne eventuelt ha blitt kartlagt som slåttemark i sein gjenvekst (svært redusert tilstand), men det er vurdert som lite hensiktsmessig å inkludere et større areal i den tilstandskategorien i skjøtselsplanen i denne omgang. Slike arealer kan eventuelt kartlegges og tas inn som restaureringsareal ved redivering av skjøtselsplanen. Områdene som er tresatt i dag kan også ha vært hagemark tidligere, altså ei semi-naturlig eng med beitemarkspreg og et åpent tresjikt av overstandere.

Figur 2. Fjellgården er kartlagt etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks i 2024. Det ble kartlagt tre lokaliteter med slåttemark, alle vist med skraverte figurer og lokalitetsnavn (i hvit skrift) på kartet. Fargen på skravuren viser tilstanden til den aktuelle slåttemarkslokaliteten. Turstien forbi Fjellgården vises med stipla, rød strek.

Mens det enda var drift på Fjellgården var det også to andre gårder i Skjørlegda: selve Skjørlægdegården og Tverrelvmoen (Skjørlægsetra), samt husmannsplassen ved Litlvatnet (Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre

u.å.). I Naturbase er det ikke registrert noen andre lokaliteter med semi-naturlige (kulturbetingede) naturtyper i Skjølægda, men stedsnavn som Sæteråsen og Fjellsætra vitner om et landskap der flere områder har vært i bruk tidligere og der det kan ha vært en landskapsøkologisk sammenheng mellom dem. I dag framstår slåttemarka rundt Fjellgården som nokså isolert fra andre lokaliteter med semi-naturlige naturtyper i distriktet.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Fjellgården ligger innenfor Lomsdal-Visten nasjonalpark og all skjøtsel og bruk av Fjellgården må derfor være basert på verneforskrifta for nasjonalparken (Forskrift om Lomsdal-Visten nasjonalpark, Nordland 2009).

Den intakte lokaliteten Fjellgården nordøst er førsteprioritet i denne skjøtelsesplanen. Deretter følger lokaliteten Fjellgården sør, og til sist lokaliteten i svært redusert tilstand, Fjellgården vest.

Det bør prioriteres å slå det same området hvert år, heller enn å slå forskjellige områder fra år til år for å prøve å holde hele arealet åpent. Intakt slåttemark er avhengig av regelmessig skjøtsel, og det vil være bedre å utvide slåtteearealet litt hvert år og være sikker på at en får slått alt arealet som det allerede er starta opp skjøtsel på.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Fjellgården (også kalt Eiteråfjellet eller bare Fjellet) ble rydda for omtrent 300 år siden (Kvalvik & Carlsen 2013). Sansynligvis har det bodd folk på gården fra omkring 1695 (Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre u.å.). Gården ble fraflytta i 1919, men enga ble likevel slått fram til 1947. Etter dette starta slåttemarka rundt Fjellgården å gro igjen, men i 2000 starta Vefsn landbruksskole opp et prosjekt der de gjennomfører årlig ljåslått på Fjellgården. I starten ble det også hogd ut og fjerna kratt som hadde kommet inn fra kantene, samt tatt ut en del bjørketrær som ble benyttet til ved. Siden oppstarten av skjøtselen i 2000 har omtrent det samme området blitt slått hvert år. Dette samsvarer med arealet som er avgrensa som lokaliteten Fjellgården nordøst under kartlegginga i 2024 (se avgrensing i kartet i Figur 2). I tillegg til dette ble et mindre område rundt der stien kommer inn i sørøst også slått i starten, men dette arealet er ikke slått de siste ti årene.

Området blir slått én gang i løpet av sesongen og slåttan blir gjennomført helt i slutten av august. Dette er i tråd med tidspunkt for tradisjonell slått på fjellgårder på Helgeland fra gammelt av. Etter slåttan blir graset frakta bort på pressening og lagt opp i nærheten av enga. Det er brukt to ulike steder (markert med farga punkter i kartet i Figur 4), som begge ligger i nedkant av den intakte slåttemarka. Rundt 2015 var det én sesong der det gikk et par hester på beite på Fjellgården, på arealet vest for huset. Før det har det nok ikke vært holdt beitedyr på enga siden før 1940, men den kan ha blitt beitet av dyr på utmakrsbeite og tamrein. I tillegg ble det rundt den samme tida (2015) gjort et arbeid med mekanisk fjerning av sølvbunketuer fra enga.

Det er forøvrig gjennomført ei omfattende restaurering av det gamle våningshuset på Fjellgården, som ble ferdigstilt sommeren 2024. Huset står ulåst og er åpent for besøkende med kokemuligheter og sengeplasser.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

I rapporten fra den botaniske registreringa på Fjellgården i 2012 ble dette skrevet om skjøtselen: «Slåtten er utført i tråd med tradisjonelt slåttetidspunkt i august, og gresset har blitt fjernet fra slåttemarka. Her har gjengroingen stoppet opp, og gjengroingsarter som geitrams og bringebær har gått ut. Vegetasjonens høyde har blitt lavere og frodigheten har blitt redusert.» (Kvalvik & Carlsen 2013). Denne utviklinga har fortsatt fram til området ble kartlagt på nytt sommeren 2024 og det er i dag tydelig forskjell mellom området som blir slått årlig og områdene rundt. Grensene er likevel litt utydelige, noe som kan skyldes at det er noe variasjon i hvor stort område som blir slått hvert år. Bjørnar Aarstrand hos Statsforvalteren oppsummerer resultatene av skjøtelsesarbeidet som ble starta opp på Fjellgården i 2000 slik: «Erfaringene

her var at det i mange år etter slåttan startet kun var bringebærris og geitrams som dominerte, men så gradvis kom det inn flere andre eng-arter.»

I rapporten fra 2013 står også dette: «I 2012 er det bare en del av fjellgården i Skjørlegda som blir slått og kan defineres som slåttemark. [...] I det nordlige området i Skjørlegda vokser et antall orkidéarter og andre tradisjonelle slåttemarksarter. Disse hadde nok ikke kunnet spire hvis ikke Vefsn landbruksskole hadde slått området de siste ti årene. Fortsatt slått vil her kunne favorisere tradisjonelle og kravfulle slåttemarksarter og på sikt fremme en fortsatt endring i artsammansetningen med mindre gjengroingsarter. Slåttetidspunkt må imidlertid justeres for å ha en sjanse å få bukt med den sterke gjengroingen på enkelte plasser.» (Kvalvik & Carlsen 2013). Etter kartlegginga i 2024 ser vi ingen grunn til å justere slåttetidspunktet. Området som slås har i dag lavvokst vegetasjon og lite gjengroingsarter, og skjøtselen vurderes derfor å fungere godt slik den gjøres i dag.

Kvalvik & Carlsen (2013) anbefalte å vurdere muligheter og behov for restaurerings slått for Fjellgården. Dette kan være aktuelt for de åpne arealene på Fjellgården som ikke slås i dag (lokalitetene Fjellgården sør og Fjellgården nordvest), men er ikke blitt gjennomført så langt. Restaurerings slått omtales slik i rapporten: «I gjengrodde områder er det likevel hensiktsmessig med restaurerings slått før tradisjonelle slåttetiltak settes i gang. Målet med restaureringen er at det skal bli mulig å gjennomføre slått på tradisjonell måte. Den totale restaureringsperioden avhenger av slåttetidspunkt og hvor ofte slåttan skjer. For raskest å få tilbake en tradisjonell slåttemark er tidlig slått (før blomstring) å anbefale, og ofte et par ganger i løpet av sesongen. Dette svekker høyvoksende, næringskrevende arter, som for eksempel mjøduert, sumphaukeskjegg og turt. De lavere lyskrevende, tradisjonelle slåttemarksartene får da mulighet til å spire. Fjerning av gresset fra slåttemarka rett etter slåttan gjør at avfallet ikke bidrar med en ekstra næringstilførsel i slåttemarka og at eventuelle frø fra disse arter ikke kan spre seg.»

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

I Artskart er det før 2024 gjort enkelte registreringer av karplanter i 2009, samt fuglere registreringer fra flere år (Artsdatabanken 2024). Rapporten til Bioforsk fra den botaniske registreringa på Fjellgården i 2012 inneholder ei artsliste for slåttemarka (Kvalvik & Carlsen 2013). Disse artsregistreringene er sammen med registreringene gjort i 2024 samlet i ei artsliste i vedlegg på side 24. Artslista omfatter nå 61 arter av karplanter, der 36 av disse er registrert i 2024, samt at det ble funnet to arter beitemarksopp i 2024. Med unntak av fugl er det ikke registrert noen rødlista arter fra området. Det er heller ikke registrert noen fremmedarter.

I 2024 ble det gjennomført to feltbefaringer, der den siste var lagt til midten av august for å forsøke å fange opp beitemarksopp. Desverre klaffet det dårlig med tanke på beitemarksopp; det var lite sopp å finne og de eksemplarene som ble funnet var stort sett gamle og slitne, og derfor vanskelig å bestemme til art. Lite beitemarksopp ble tolket som et tegn på en dårlig sesong eller et dårlig tidspunkt i sesongen, heller enn at lokaliteten har lite beitemarksopp. Det er vanskelig å skulle vurdere potensialet for sjelden eller rødlista beitemarksopp i slåttemarka på Fjellgården, men det er helt sikkert flere arter enn de to som er registrert så langt. Det anbefales derfor å følge opp med ytterligere kartlegging av beitemarksopp ved revidering av skjøtselsplanen.

Så godt som hele det åpne området rundt Fjellgården er å regne som slåttemark. Mesteparten av området er etter NiN-systemet kalkrik fukteng med klart hevdpreg (T32-C-10). I den sørøstvendte bakken på nedsida av huset er det også denne NiN-typen, men her med et svakt preg av gjødsling. Fukteng er karakterisert av at den er kildevannspåvirket. Det noe flatere området rundt huset er uten kildepåvirkning og er kartlagt som NiN-typen svakt kalkrik eng med mindre hevdpreg (T32-C-20). Det ble kartlagt én lokalitet med intakt slåttemark på Fjellgården, et område på 5,0 daa rundt, nordøst og et stykke sørvest for huset. Lokaliteten har god tilstand og stort naturmangfold, noe som gir svært høy lokalitetskvalitet etter kriteriene i

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (2024c). De andre to lokalitetene er i ulike faser av gjengroing, fra brakklegging til sein gjenvekst.

Kildepåvirkninga gjør at slåttemarka har en del høgstaudearter, som mjødukt, vendelrot, enghumleblom, hvitbladtistel, skogstorkenebb, sumphaukeskjegg, tyrihjelme og turt. Der det er gjengroing er disse høyvokste og sammensetningen minner mye om feltsjiktet i en høgstaudekog. I den intakte slåttemarka er feltsjiktet generelt mer lavvokst (Figur 3), og det er også godt innslag av lavere, lyskrevende og mer konkurransesvake arter innimellom høgstaudeene, som harerug, småengkall, blåklokke, jåblom, ballblom, tepperot, hvitkløver, samt orkidéene brudespore og stortveblad. I tillegg ble de to beitemarksoppene bronserødspore og kjeglevokssopp funnet nordøst for huset, i den intakte slåttemarka, samt enkelte andre beitemarksopp som vi ikke fikk bestemt til art på grunn av dårlig tilstand. God forekomst av beitemarksopp er en meget positiv indikator på biologisk verdifull slåttemark.

Figur 3. Feltsjiktet i den intakte delen av slåttemarka er mer lavvokst og har mange typiske arter for kildepåvirka slåttemark, med innslag av både høgstaudeer og mer lavvokste og lyskrevende arter. Foto: Geir Gaarder, 20. juli 2024.

2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

Slåttemarka på Fjellgården har ikke hatt noen skjøtselsplan tidligere, men det har blitt gjennomført årlig skjøtsel med slått siden 2000. Det gjøres derfor en enkel vurdering av skjøtselen som er gjennomført, selv om det ikke foreligger en skjøtselsplan med målsetninger å vurdere den opp mot. Se ellers punktene med begrunnelse under tabellen.

OPPSUMMERENDE VURDERING	I HØY GRAD	IMIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?	X		
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?	X		

Begrunnelse:

For den delen av slåttemarka som har blitt skjøttet årlig siden 2000 har skjøtselen fungert godt, og artssammensetninga i enga har endret seg fra å være dominert av høgvokste gjengroingsarter til å bli mer lavvokst og få økt mangfold og høyere dekning av engarter. Denne skjøtselen bør opprettholdes og arealet som slås kan utvides dersom det er kapasitet til å følge opp skjøtsel av et større areal. Da vil det i tilfelle være behov for å gjennomføre enkelte restaureringstiltak først.

Statsforvalteren har en 5-årig avtale med Mosjøen VGS om skjøtsel av Fjellgården som sikrer at lokaliteten holdes i hevd, forutsatt at det blir bevilget midler til tiltaket.

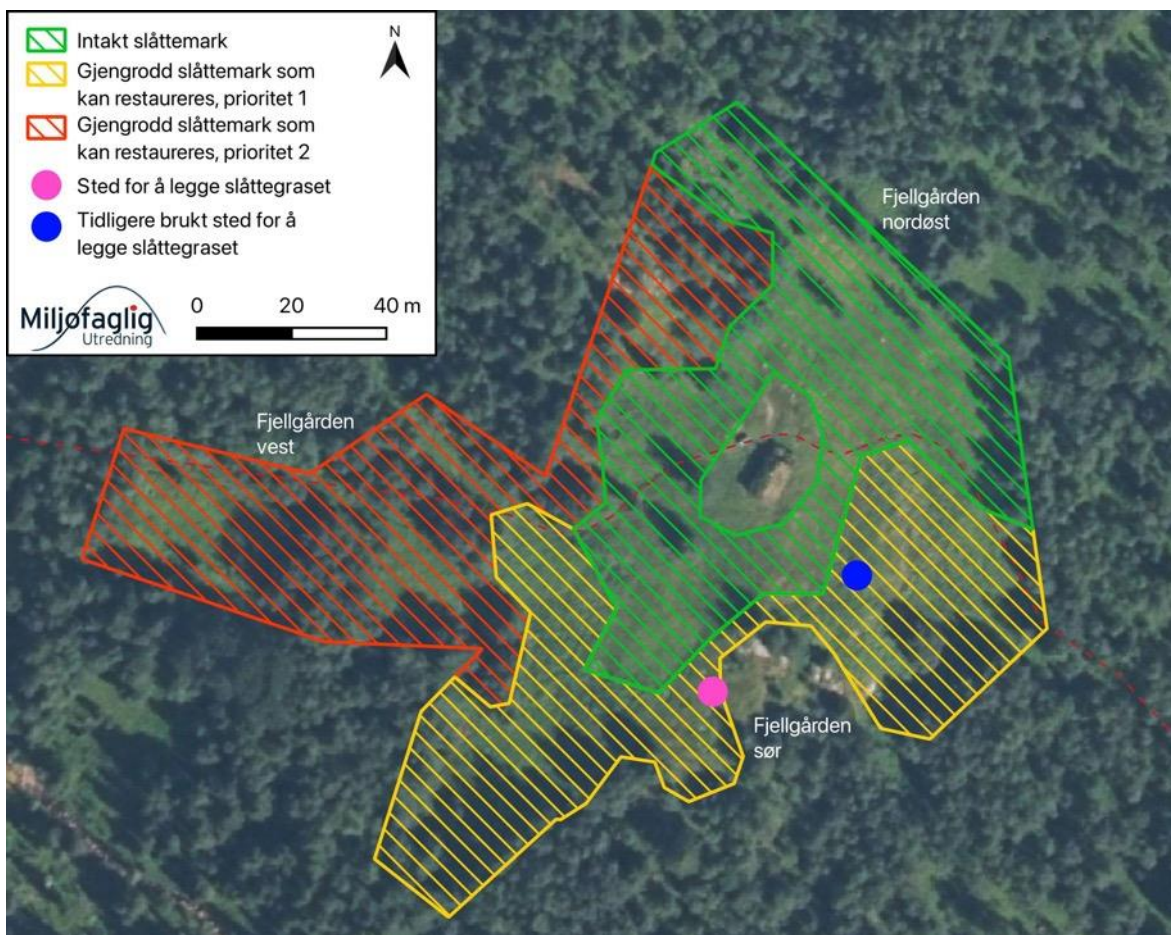
2.7 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E): Arealet skal fortsatt holdes i hevd som ei tradisjonell slåttemark, slik at den jevne strukturen og det karakteristiske artsmangfoldet opprettholdes og eventuelt videreutvikles.
EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER: <ul style="list-style-type: none">
▪ Opprettholde skjøtselen av den intakte slåttemarka i lokaliteten Fjellgården nordøst
▪ Kantsoner bør holdes åpne slik at man unngår skyggeeffekter inn i enga og for å unngå at skogen trekker innover på slåttemarka
▪ Restaurere og starte opp skjøtsel på større arealer hvis kapasitet. Lokaliteten Fjellgården sør prioriteres først, og deretter Fjellgården nordvest
TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE: <ul style="list-style-type: none">
▪ Forekomsten av arter knyttet til slåttemark skal opprettholdes
▪ Forekomsten av høyvokste gjengroingsarter skal reduseres
▪ Lauvoppslag i slåttemarka skal holdes nede så det ikke blir et problem for slåtten

2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/ tid (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
<p>Gjengrodde områder kan åpnes opp og klargjøres for slått hvis en ser at det er kapasitet til å følge opp med skjøtsel videre. Hogst av trær <u>må følges opp</u> med regelmessig, årlig skjøtsel framover. Hogst uten at dette skjer, vil tvertimot kunne være skadelig for naturverdiene.</p> <p>I starten innebærer restaureringa rydding av busker og kratt, og hogging av større trær. Kutt stubber lavt slik at arealet enkelt kan slås seinere. Alle store trær bør ikke hogges ut samtidig, men noen av dem kan få stå i en midlertidig periode og kvistes opp for å slippe mer lys til.</p> <p>Alt ryddeavfallet må fjernes fra slåttemarkene for å unngå oppgjødsling når det brytes ned. Det må heller ikke legges opp i utkant av slåttemarkene på en slik måte at det kan gi avrenning inn på enga.</p>	<p>Når/hvis kapasitet</p> <p>Fjellgården sør prioriteres først, deretter Fjellgården nordvest</p>	<p>Gult og rødt område i Figur 4</p>	
<p>Starte opp med restaureringsslått på gjengrodde områder som blir rydda og åpna opp. Denne slåttan kan gjøres som beskrevet hos Kvalvik & Carlsen (2013): «I gjengrodde områder er det likevel hensiktsmessig med restaureringsslått før tradisjonelle slåttestiltak settes i gang. Målet med restaureringen er at det skal bli mulig å gjennomføre slått på tradisjonell måte. Den totale restaureringsperioden avhenger av slåttetidspunkt og hvor ofte slåttan skjer. For raskest å få tilbake en tradisjonell slåttemark er tidlig slått (før blomstring) å anbefale, og ofte et par ganger i løpet av sesongen. Dette svekker høyvoksende, næringskrevende arter, som for eksempel mjødur, sumphaukeskjegg og turt. De lavere lyskrevende, tradisjonelle slåttemarksartene får da mulighet til å spire. Fjerning av gresset fra slåttemarka rett etter slåttan gjør at avfallet ikke bidrar med en ekstra næringstilførsel i slåttemarka og at eventuelle frø fra disse arter ikke kan spre seg.».</p>	<p>Etter rydding</p>	<p>Gult og rødt område i Figur 4</p>	

Figur 4. Kart som viser områdene der det er foreslått tiltak. Se tabellene for beskrivelse av de ulike tiltakene.

2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.9.1 Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/ tid (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKK)
<p>Årlig slått av den intakte slåtteområdene i lokaliteten Fjellgården nordøst. Slåtten gjøres på samme måte som den har blitt gjennomført de seinere årene: ljåslått én gang i løpet av sesongen, i slutten av august. Tohjulsstraktor kan vurderes hvis dette er en mulighet, men da må en passe på at det ikke blir kjørespor, særlig i de fuktigere delene av enga. Etter slåtten fraktes graset bort fra enga. Graset kan legges helst opp på samme sted som er brukt de siste årene (Rosa punkt i Figur 4). Det viktigste her er å unngå ei plassering som kan gi avrenning inn på enga, og slik gi en uønska oppgjødslingseffekt på slåtteområdene.</p> <p>Det kan godt bli slått også et stykke videre nordøst for lokaliteten, innover der tresjikt er nokså glissent.</p>	<p>Årlig</p> <p>Hvis en må prioritere bør området nordøst for huset prioriteres først</p>	<p>Grønt område i kartet i Figur 4</p>	

Årlig slått av eventuelt restaurerte områder etter at rydding og restaureringsslått er gjennomført. Den årlige slåttten gjøres likt som for lokaliteten Fjellgården nordøst.	Etter restaurering	Gult og rødt område i Figur 4	
--	--------------------	-------------------------------	--

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåttten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet. Kantklipper med senn kan og benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødse, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødse (se veileder).

2.9.2 Beiting

BEITETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/tid (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKÉ)
Hvis det ikke er mulig å gjenoppta slått av det gjengroende slåttemarksarealet kan beite være et godt tiltak for å holde det åpent. Dyr på utmarksbeite i skogsområdene rundt slåttemarkslokalitetene vil også være positivt. Det er ikke nødvendig med høstbeite på området som blir slått, da slåttten gjøres forholdsvis seint og det er lite tilvekst etter dette. Hvis det blir satt dyr på beite her er det viktig å følge med på om det blir tråkkskader i slåttemarka, særlig i de fuktigere delene.			

Generelt gjelder for beiting i slåttemark (for forklaring se veiledningshefte):

- Beiting er positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønnngjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåttten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere igang)
- Unngå tilleggsføring inne på slåttemarka.
- Sett alltid dyrevelferden og førtilgangen i høysetet.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark (pga. tråkkskader).
- Slåttemark med rik vårblomstring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer) bør ikke beites.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

2.9.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/ tid (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
<p>Rydde i kantsonene slik at busker og trær ikke gir unødvendig skygge inn i enga, og for å unngå at skogen trekker lengre inn på slåttemarka. Kutt stubber lavt slik at arealet enkelt kan slås seinere. Alle store trær bør ikke hogges ut samtidig, men noen av dem kan få stå i en midlertidig periode og kvistes opp for å slippe mer lys til. I kantene av slåttemarka kan det godt bli slått et stykke utover der tresjikt er nokså glissent, særlig gjelder dette nordøst for lokaliteten Fjellgården nordøst.</p> <p>Alt ryddeavfallet må fjernes fra slåttemarkene for å unngå oppgjødsling når det brytes ned. Det må heller ikke legges opp i utkant av slåttemarkene på en slik måte at det kan gi avrenning inn på enga.</p>			

2.10 Oppfølging av skjøtelsesplanen

<p>NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:</p> <p>Om 5 år, i 2029</p>
<p>BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:</p> <p>Ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Det er behov for å undersøke lokaliteten på høsten for å se etter beitemarksopp. Det ble gjort et forsøk på dette ved kartlegginga i 2024, men kartleggingstidspunktet traff dårlig på soppsesongen. Det ble likevel funnet noe beitemarksopp, som vitner om at slike faktisk forekommer. ▪ Det bør gjøres en revisjon av naturtypekartlegginga etter eventuell restaurering av delområder. Dette vil gi oppdatert skår på tilstand og kan også gi en mer presis avgrensing av lokalitetene. Hvis det er ønske om å restaurere mer areal kan mer av det gjengrodde arealet meldes inn for kartlegging, men det er usikkert om gjengroinga har kommet så langt at restaurering er mindre aktuelt. Her bør det i tilfelle gjøres vurderinger av om områdene skal kartlegges som slåttemark eller hagemark.
<p>GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:</p> <p>Ingen</p>
<p>PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELPLANEN:</p> <p>Nasjonalparkforvaltningen</p>

2.11 Bilder fra lokalitetene

Videre følger enkelte bilder fra de tre kartlagte slåttemarkslokalitetene. Det er bilder fra begge de to kartleggingene som ble gjennomført i 2024: bildene fra 11. august er tatt av Sara Margrete Gilberg Nyjordet (SMGN) og bildene fra 20. juli er tatt av Geir Gaarder (GG).

Fjellgården nordøst:

Figur 5. Fjellgården ble ryddet for omtrent 300 år siden og brukt som slåttemark fram til 1947. Dette ser en spor etter blant annet med flere gamle rydningsrøyser i enga. På bildet ser en såvidt ei røys litt forran bjørketreet. Foto: SMGN, 11. august 2024.

Figur 6. Det er nokså åpent innover mellom bjørketrærne nordøst for lokaliteten. Her kan feltsjiktet med fordel bli slått et stykke inn mellom trærne også. Foto: SMGN, 11. august 2024.

Figur 7. Lokalteten som har blitt slått årlig siden 2000 har fått et lavvokst feltsjikt og skiller seg tydelig fra områdene som ikke har blitt slått. Bildet er tatt før slåtten. Foto: SMGN, 11. august 2024.

Figur 8. Det gamle våningshuset på Fjellgården var under restaurering sommeren 2024. Rundt huset ser en slåttemarka. Foto: GG, 20. juli 2024.

Figur 9. Et lite stykke sørvest for huset er et mindre parti av slåttemarka gravd opp. Slike inngrep bør unngås. Foto: SMGN, 11. august 2024.

Fjellgården sør:

Figur 10. Den gjengrodde delen av slåttemarka sørvest for huset har høyvokst fektsjikt med mye mjørdurt og tyrihjelm, samt noe oppslag av lauvtrær. Foto: GG, 20. juli 2024.

Figur 11. I skråninga ned fra huset, vest for stien, er det også gjengroing med et høyvokst feltsjikt. Her er det i tillegg noe preg av oppgjødsling. Foto: SMGN, 11. august 2024.

Fjellgården nordvest:

Figur 12. Den delen av slåttemarka som er i sein gjenvekst har et høyvokst feltsjikt som starter å ligne feltsjiktet i skogen rundt. Her er det også mer busk og kratt, samt større trær. Turstien gjennom området er svakt synlig midt i bildet. Foto: GG, 20. juli 2024.

Vedlegg

Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase

Under er lokalitetsbeskrivelsen for den intakte slåttemarka Fjellgården nordøst gjengitt. Denne og informasjon om de to andre kartlagte lokalitetene publiseres i Naturbase etter en godkjenningssprosedyre hos Miljødirektoratet (Miljødirektoratet 2024b). De to andre lokalitetene heter Fjellgården sør (NINFP2410183443) og Fjellgården nordvest (NINFP2410183441).

Lokalitetsnavn: Fjellgården nordøst (NINFP2410183442)

Naturtype: D2.1 Slåttemark

Størrelse: 5 016 m²

Lokalitetskvalitet: **Svært høy kvalitet**

Tilstand: God

Tilstandsbeskrivelse: Tilstanden er vurdert til god basert på at lokaliteten er ei intakt slåttemark med nokså ekstensiv bruk. Lokaliteten blir slått med ljà én gang i løpet av sommeren, i slutten av august. Skjøtselen av lokaliteten i nyere tid ble starta opp i 2000 og lokaliteten har blitt slått hvert år etter det. I starten ble det også hogd og fjerna litt trær og kratt i kantsonene. Slåttemarka blir ikke gjødsla og det er ikke registrert noen fremmede arter innenfor lokaliteten.

Naturmangfold: Stort

Naturmangfoldbeskrivelse: Naturmangfold er vurdert til stort basert på at lokaliteten er av moderat størrelse (4-10 daa), kombinert med at den har to NiN-kartleggingsenheter uten preg av gjødsling. Lokaliteten har en variasjon i kildepåvirkning, der arealet i nordøst er kalkrik fukteng (C-10), mens området rundt huset er svakt kalkrik eng uten kildepreg (C-20). Det er registrert 3 habitatspesifikke arter i engen: blåklokke, ballblom og brudespore. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før. Lokaliteten er avslutta mot prosjektgrensa, men det kan ikke utelukkes at det finnes arealer med slåttemark i sein gjenvekst utenfor grensa.

Artsliste

Artslista nedenfor gjelder for alle de tre lokalitetene med slåttemark registrert rundt Fjellgården i 2024, da det naturlig nok ikke er skilt mellom de ulike lokalitetene ved tidligere artskartlegginger. Det er likevel rimelig å anta at de mest gjengrodde områdene har mer av de høyvokste gjengroingsartene, mens de konkurransesvake arter som er avhengige av skjøtsel heller er registrert i områdene som har blitt slått i nyere tid.

Det er registrert arter rundt Fjellgården tre ulike år om en ser bort fra registreringer av fugl. I artslista nedenfor er det markert med et kryss «x» i kolonnene til høyre for hvert år arten er funnet. At en art ikke er registrert et år betyr ikke automatisk at den er fosvunnet fra området, men mer trolig at den er oversett ved registrering.

Registreringer fra 2009 er hentet fra Artskart (Artsdatabanken 2024), registreringene fra 2012 er hentet fra rapporten til Kvalvik & Carlsen (2013) og artsregistreringene fra 2024 er fra de to kartleggingene som ble gjennomført av Miljøfaglig Utredning sommener 2024. Geir Gaarder besøkte området 20. juli med hovedfokus på kartlegging av karplanter, mens Sara Margrete Gilberg Nyjordet og Kamilla Svingen kartla området for naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks 11. august. Kartleggingstidspunktet i midten av august var valgt for å prøve å fange opp beitemarksopp. Desverre klaffet det dårlig med tanke på beitemarksopp; det var lite sopp å finne og de eksemplarene som ble funnet var stort sett gamle og slitne, og derfor vanskelig å bestemme til art. Lite beitemarksopp ble tolket som et tegn på en dårlig sesong eller et dårlig tidspunkt i sesongen, heller enn at lokaliteten har lite beitemarksopp. Det anbefales derfor å følge opp med ytterligere kartlegging av beitemarksopp ved revidering av skjøtelsesplanen.

Norsk navn	Latinsk	2009	2012	2024
Karplanter				
Bakkefrytle	<i>Luzula multiflora</i>			X
Bakkesoleie	<i>Ranunculus acris</i>	X		
Ballblom	<i>Trollius europaeus</i>			X
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>		X	X
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	X		
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>	X	X	X
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>			X
Brudespore	<i>Gymnadenia conopsea</i>		X	
Engfrytle (vanlig)	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		X	
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>	X	X	X
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		X	
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>		X	
Engsoleie	<i>Ranunculus acris subsp. acris</i>		X	X
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>			X
Fjellfiol	<i>Viola biflora</i>		X	X
Føllblom	<i>Scorzoneroides autumnalis</i>	X		
Geitrams	<i>Chamaenerion angustifolium</i>	X	X	X
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>	X	X	X
Gulstarr	<i>Carex flava</i>		X	
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		X	X
Hundekveke	<i>Elymus caninus</i>			X
Hvitbladtistel	<i>Cirsium heterophyllum</i>	X	X	X
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>	X	X	X
Høymol	<i>Rumex longifolius</i>	X		
Jåblom	<i>Parnassia palustris</i>		X	X
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>		X	

Krushøymol	<i>Rumex crispus</i>		X	
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>		X	X
Matsyre	<i>Rumex acetosa</i>	X	X	X
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		X	
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	X	X	X
Myrmjølke	<i>Epilobium palustre</i>		X	
Ormetelg	<i>Dryopteris filix-mas</i>		X	
Rapp sp.	<i>Poaceae sp.</i>		X	
Rød jonsokblom	<i>Silene dioica</i>	X	X	
Rødtvetann	<i>Lamium purpureum</i>			X
Seterstarr	<i>Carex brunnescens</i>		X	
Skogmarihand	<i>Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii</i>		X	X
Skogrørkvein	<i>Calamagrostis purpurea</i>		X	
Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>			X
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>	X	X	X
Skogsveve-gruppa	<i>Hieracium</i>	X		
Skogsvinerot	<i>Stachys sylvatica</i>			X
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>		X	
Slåttestarr	<i>Carex nigra</i>		X	
Smalsyre	<i>Rumex acetosella subsp. tenuifolius</i>			X
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	X	X	X
Snelle sp.	<i>Equisetum sp.</i>		X	
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>	X		
Stortveblad	<i>Neottia ovata</i>		X	X
Strandrør	<i>Phalaris arundinacea</i>		X	X
Strutseving	<i>Matteuccia struthiopteris</i>		X	X
Sumphaukeskjegg	<i>Crepis paludosa</i>		X	X
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa subsp. cespitosa</i>		X	X
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>		X	X
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>			X
Trådsiv	<i>Juncus filiformis</i>		X	X
Turt	<i>Cicerbita alpina</i>		X	
Tyrihjelm	<i>Aconitum septentrionale</i>	X		X
Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>	X		X
Øyentrøst sp.	<i>Euphrasia sp.</i>		X	
Sopp				
Bronserødspore	<i>Entoloma formosum</i>			X
Kjglevokssopp	<i>Hygrocybe conica</i>			X

Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier/bruker å føre inn sine egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMRÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE MND./DATO/ UKE	ANTALL DAGSVERK/ TIMER	ÅR

Litteratur

Artsdatabanken. 2024. Artskart. Henta 21.11.2024 fra <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Forskrift om Lomsdal-Visten nasjonalpark, Nordland. 2009. Forskrift om Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve, Brønnøy, Vevelstad, Vefsn og Grane kommuner, Nordland. (FOR-2009-05-29-553). Lovdata. Hentet 11.12.2024 fra <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2009-05-29-553>

Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml. 2011. Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. (FOR-2011-05-13-512). Lovdata. Hentet 22.11.2024 fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>

Hovstad, K. A., Johansen L., Arnesen, A., Svalheim, E. og Velle, L. G. (2018). Slåttemark, Semi-naturlig. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet (22.11.2024) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/76>

Kvalvik, M. S. & Carlsen, T. H. 2013. Botaniske registreringer på to gamle kulturmarker i Lomsdal Visten nasjonalpark - Fjellgården i Skjørlegda, Vefsn kommune og Strompdalsgården, Brønnøy kommune. Bioforsk Rapport vol. 8 nr. 12 2013, 21 s. ISBN 978-82-17-01052-4

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre. u.å. De som var her før oss. Hentet 22.11.2024 fra <https://lomsdalvisten.no/historie/>

Miljødirektoratet. 2024a. NiN-Web. Henta 21.11.2024 fra <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/vertigisstudio/web/?app=371c3d37f6b84d519d2ec988e44764fa>

Miljødirektoratet. 2024b. Naturbase kart. Henta 21.11.2024 fra <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Miljødirektoratet. 2024c. Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209, versjon 09.04.2024.

NGU. 2024a. Berggrunn - Nasjonal berggrunnsdatabase. Henta 21.11.2024 fra https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/

NGU. 2024b. Løsmasser – Nasjonal løsmassedatabase. Henta 21.11.2024 fra https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	10/25	17.03.2025

Orientering fra Velfjord historielag om huset i Lomsdalen.

Forvalters tilrådning

Styret tar informasjonen fra Velfjord historielag til orientering.

Bakgrunn

Velfjord historielag har invitert seg inn til Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre for å orientere om prosjektet vedrørende gjenreisning av våningshus i Lomsdalen.

Styret fattet den 5. desember i fjor følgende vedtak vedrørende Lomsdalen:

«Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre tar signalene fra Rådgivende utvalg til orientering og avventer mer konkret tilbakemelding fra de involverte i prosjektet.»

I forkant av dette vedtaket ligger behandlingen i Rådgivende utvalg dagen før:

«Saksprotokoll i Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten - 04.12.2024

Behandling:

Forvalter orienterte om historikk i saken og henvendelsen fra Velfjord historielag.

Naturvernforbundet i Nordland mener at forvaltningen ikke bør bruke naturmangfoldlovens §48 i denne saken. Siden området er dårlig kartlagt bør "føre var" prinsippet være gjeldende. Det ble også påpekt at tiltaket vil bidra til økt ferdsel i området, samt at et slikt tiltak like godt kan formidle historien fra eksempelvis et bygdetun.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt er skeptiske til tiltaket siden dette er en direkte tilrettelegging i nasjonalparken. Her står allerede en åpen hytte like i nærheten.

Flere i utvalget savner utdypende informasjon om prosjektet. Både hvordan historien skal formidles, utseende, materialvalg og forholdet til kulturminne. Siden eksisterende bygning allerede langt på vei har gått tilbake til naturen, så vil dette bygget være å betrakte som et nybygg.

Utvalget legger sine synspunkter frem for styret.»

Tidligere historikk i saken

Høsten 2022 mottok nasjonalparkforvalter henvendelse fra Velfjord historielag med spørsmål om mulig gjenreising av våningshuset i Lomsdalen i Brønnøy.

I sak ST 35/22 var nasjonalparkstyret positive til å ta et møte med historielaget. Resultatet av dette møtet var at grunneier, Helgelandskraft måtte kontaktes på nytt for å oppnå klarsignal for prosjektet. Historielaget skulle lage en enkel prosjektbeskrivelse som inneholder kostnadsoverslag, finansieringsplan og tanker rundt fremtidig organisering.

Alle inngrep i landskapet er forbudt etter verneforskriftens § 3.1. Det er likevel åpnet for at nasjonalparkstyret kan dispensere enten i gitte tilfeller (verneforskriftens §3.1.3) eller gjennom den generelle dispensasjonsbestemmelsen som gis i naturmangfoldloven (nml §48) når særlige forhold taler for dette.

Nasjonalparkstyret kan med hjemmel i forskriften innvilge åpne hytter i tråd med forvaltningsplanen og innvilge gjenoppbygging av hytter som har blitt ødelagte av naturskade eller brann. Huset i Lomsdalen «faller» gjennom begge disse dispensasjonsmulighetene siden det ikke ligger inne i forvaltningsplanen og at ødeleggelsene skyldes naturlig forfall og manglende restaurering. I dag vises huset i landskapet som en haug med stakk og plank.

En eventuell dispensasjon for gjenoppbygging av våningshuset må derfor gjøres med bakgrunn i naturmangfoldlovens § 48.

Arkivsaksnr: 2024/8214-0

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 10.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	11/25	17.03.2025

Søknad om ilandstigning og flyging med drone for gjennomføring av landsdekkende sjøfuglkartlegging 2025 - 2026 i Lomsdal-Visten nasjonalpark - NINA

Vedlegg:

- 1 Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre-Njaarken vaarjelimmiedajveraerie.pdf

Forvalters tilråding

Norsk institutt for naturforskning (NINA) får tillatelse til flyvning med drone i Lomsdal-Visten nasjonalpark i Nordland, for gjennomføring av sjøfuglkartlegging. Vedtaket er fattet med hjemmel naturmangfoldloven § 48:

Vilkår for dispensasjonen:

1. Dispensasjonen gjelder for perioden 1.mai – 15.juli i årene 2025 og 2026
2. Dispensasjonen gjelder bruk av drone for sjøfuglkartlegging.
3. Dronekjøringen må utføres av personell med gyldig sertifikat for kjøring av drone, samt erfaring med telling av sjøfugl med bruk av drone.
4. Tillatelsen gjelder for alle innleide instanser knyttet til NINA-prosjektet.
5. Ved fremvisning av dronevideo skal det komme frem at filmingen er gjort med dispensasjon fra vernebestemmelsene.
6. Tillatelsen må medbringes og fremvises ved eventuell kontroll fra oppsyn eller politi.

Denne dispensasjonen gjelder kun fra verneforskriften.

For Innervisten marine verneområde er det ikke drone- eller ilandstignings forbud, så denne henvendelsen behandles ikke av styret.

Søknaden

Norsk institutt for naturforskning (NINA) skal gjennomføre en landsdekkende kartlegging av sjøfugl i perioden 2023-2027, og har søkt Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre om tillatelse til ilandstigning og flyging med drone for aktuelle verneområder. Prosjektet er finansiert av Olje- og Energidepartementet (OED) og er en del av SEAPOP – programmet (Seabird Populations som ble startet i 2005). Prosjektet koordineres igjennom Miljødirektoratet.

Dronekartleggingen startet i 2023 i Trøndelag. I 2025 og 2026 fortsetter kartlegging i Nordland og Troms. NINA ønsker å bruke drone til det meste av kartleggingene, da dette gir mindre forstyrrelser for fuglekoloniene, samt betydelig høyere kvalitet på datamaterialet, gitt at det flys skånsomt. Det skal flys drone fra båt, og pilotene vil i de fleste tilfeller holde god avstand til koloniene ettersom dette gir mindre forstyrrelse av fuglene, og mindre risiko for at fuglene reagerer på dronen.

Det skal primært gjennomføres kartlegging i de to siste ukene av mai og den første uken i juni. Dette gjøres for å få best mulig data på stormåker og storskarv. For andre arter som terner og fiskemåke, burde kartleggingen ideelt vært gjennomført noe senere, men NINA har ikke mulighet til å besøke kolonien flere ganger på en sesong.

I de større verneområdene må man ha flere korte flygninger for å dekke mange forskjellige kolonier. Det søkes derfor om ubegrenset antall flyvninger.

Flygning med drone for å kartlegge sjøfugler krever kompetanse for å forhindre forstyrrelse av sjøfuglene. Den må gjennomføres på rett måte, i lav hastighet, uten brå retningsendringer. Man må også overvåke adferden og responsen til sjøfuglene (og sel og andre dyr) i området kontinuerlig. Dersom fuglene reagerer for sterkt negativt, definert som å forlate reiret, fly opp, øke lydnivået, osv., vil flygningen bli avbrutt. Dersom det blir gjort gjentatte nærgående skinnangrep mot dronen vil den raskt trekkes opp og vekk fra kolonien. Fuglene roer seg alltid raskt ned i slike situasjoner.

Piloter og droner vil være registrerte igjennom NINA, NTNU eller Birdlife Norge. Alle piloter vil ha erfaring med flygning i sjøfuglkolonier, eller får god opplæring i forkant. Personell vil dermed være i stand til å vurdere responsen til sjøfuglene fortløpende og eventuelt avbryte flygningen.

Enkelte sjøfuglarter egner seg ikke å kartlegges med drone, og i noen områder vil dermed ilandstigning og tradisjonell telling fremdeles være nødvendig. NINA søker også dispensasjon fra forskriften i alle tilfeller der man trenger tillatelse til ilandstigning. For verneområder tilknyttet Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre er det ikke ilandstigningsforbud.

Det søkes det om tillatelse til ilandstigning og/eller flyging med drone i følgende verneområder i perioden 1.mai – 15.juli i årene 2025 og 2026:

ID	Verneområde	Forbud modell fly	Forbud landing	Forbud ilandstigning	NINA kommentar	Verneplan	Kommune
VV00002750	Lomsdal-Visten nasjonalpark	x	x			Nasjonalpark	Brønnøy Grane Vefsn Vevelstad
VV00003635	Innevisten marine verneområde					Marint verneområde	Vevelstad

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre

variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen. Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

I Lomsdal-Visten nasjonalpark er unødvendig støy, som for eksempel fra bruk av motordrevet modellfly, motordrevet isbor o.l. forbudt § 3.7.2. I verneforskriften er drone ofte omtalt som «modellfly og liknende», og det er kun i de nyreviderte verneforskriftene at droner er direkte omtalt.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldloven.

Vurdering av saken

Denne behandlingen tar kun for seg forbudet med drone i Lomsdal-Visten nasjonalpark, siden det ikke er forbud mot droneflygning eller ilandstigning i Innervisten marine verneområde.

Formålet med droneflygningen er beskrevet godt og gjengitt i beskrivelsen.

Området er godt kartlagt i forbindelse med verneplan for Lomsdal-Visten og opplysningene om naturmangfoldet er i hovedsak hentet fra ([Miljøfaglig utredning, rapport 2004:3](#)) og [Naturbase](#). I området det søkes om å filme i er det registrert trua og sårbare arter.

Bruk av drone rammes av forbudet mot bruk av modellfly og forbudet mot å forstyrre dyre- og fuglelivet. Det finnes ingen egen hjemmel for å gi tillatelse til omsøkte aktivitet i verneforskriften og en eventuell tillatelse måtte vært gitt etter naturmangfoldlovens (nml) § 48.

Naturmangfoldlovens § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Hensikten med kartleggingen er å øke kunnskapen om bestandsstatus og utbredelse av hekkende sjøfugl. Dette som en del av et større nasjonalt overvåkningsprogram kalt SEAPOP.

SEAPOP (avledet av den engelske termen for sjøfuglbestander – seabird populations) ble startet i 2005 og er et helhetlig og langsiktig overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler. SEAPOP organiseres og utføres av personell fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk Polarinstitut (NP). Forskere fra de to institusjonene utgjør SEAPOPs faggruppe.

Programmet er så langt finansiert av Klima- og miljødepartementet (KLD), Olje- og energidepartementet (OED) og Offshore Norge (tidl. Norsk olje og gass). I programmets styringsgruppe er departementene representert med Miljødirektoratet (leder) og Oljedirektoratet, som i tillegg til Offshore Norge også har medlemmer fra Kystverket og Sjøfartsdirektoratet. Havforskningsinstituttet (HI), NINA og NP deltar som observatører/rådgiver.

Data og opparbeidet kunnskap fra programmet blir kontinuerlig tilrettelagt og organisert for å kunne serves til ulike brukere gjennom foreliggende nettsted. Programmet bidrar til å fremskaffe og vedlikeholde grunnleggende kunnskap om sjøfugl for å bidra til en bedre forvaltning av disse marine miljøene. Spesielt fokus rettes mot innhenting av data som gjør det

mulig å modellere effekter av menneskets inngrep og skille disse fra det som primært skyldes naturlig variasjon.

Naturmangfoldlovens § 10 sier at økosystemtilnærming og samlet belastning på et område skal vurderes. Det skal også vurderes om en dispensasjon kan skape presedens og på den måten bidra til en gradvis forringing av området og forvitring av verneforskriften. Programmets faglige forankring og omfang i deltakelse fra mange nasjonale instanser gjør at det ikke vil danne vesentlig presedens med tanke på tillatelse til droneflyving og ilandstigning i verneområder på generell basis.

Kartlegging med drone vil også i de fleste tilfeller være mindre forstyrrende for fugl enn kartlegging ved ilandstigning

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

I de tilfeller der nasjonalparkstyret har gitt tillatelse til å bruke drone har dette vært hjemlet med bakgrunn i dokumentasjon, undersøkelser, sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser og hvor det har vært brukt profesjonelle aktører. En slik kartlegging må nødvendigvis foregå i hekke- ynglesesongen. Kartleggingen vil være til stor nytte for videre forvaltning og overvåkning av verneområdene ettersom man vil få bedre kunnskap om fuglebestandene og deres utvikling.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre/Njaarken
vaarjelimiedajveraerie
sfnopost@statsforvalteren.no

Deres ref:
Vår ref: 475.1/2024
Sted: Bergen
Dato: 12.11.2024

Søknad om ilandstigning og flyvning med drone i verneområder i forbindelse med landsdekkende sjøfugl kartlegging 2025-2026

NINA vil gjennomføre en landsdekkende kartlegging av sjøfugler i perioden 2023-2027. Prosjektet er finansiert av Olje- og Energidepartementet (OED) og er en del av SEAPOP [SEAPOP - Om sjøfugl – for et rikere hav](#), [SEAPOP - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#). Prosjektet koordineres igjennom Miljødirektoratet ved koordinator Jørund Braa. I 2025 vil vi kartlegge fra Trøndelag til Troms. Det er imidlertid ikke sikkert alt i dette området blir dekt i 2025, så vi søker derfor for to år, både 2025 og 2026. Vi ønsker å benytte drone til det meste av kartleggingene, da dette gir mindre forstyrrelser for koloniene, samt betydelig høyere kvalitet på datamaterialet, gitt at det flys skånsomt. Det søkes herved om tillatelse til å fly drone for å fotografere og kartlegge antall hekkepar av sjøfugl i en lang rekke verneområder.

Hos Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre/Njaarken vaarjelimiedajveraerie ønsker vi å kartlegge følgende to verneområder: VV00002750 og VV00003635.

Vedlagt finner dere oversikt over alle verneområder det søkes dispensasjon for i denne søknaden. De inkluderer også verneområder fra andre forvaltningsmyndigheter, men er enkle å filtrere til kun deres område. Det er i excelarket fire kolonner for forskjellige forbud fra verneforskriftene, «forbud_modellfly», «forbud_landing», «forbud_ilandstigning», «forbud_50m». Disse er automatisk generert, så vi kan ikke love at det er 100% riktige, særlig om forskriftene har annerledes ordlyd enn vanlig.

For alle verneområdene hvor vi i felt vurderer at det hekker sjøfugler skal vi fly drone for å kartlegge antall par. Det gjelder ikke alle verneområder, men vi søker fremdeles dispensasjon for alle verneområdene. Vår vurdering er at det kun er de verneområdene med kryss i «forbud_modellfly», hvor selve dronen trenger tillatelse. I tillegg har mange verneområder forbud mot landing/letting, eller har 50 meter sone. Vi trenger ikke dispensasjon fra dette forbudet, med unntak av der det er kommentert i «NINA_kommentar». Vi vil fly fra båt, og vil i de fleste tilfeller holde god avstand til koloniene ettersom dette gir mindre forstyrrelse av fuglene, og mindre risiko for at fuglene reagerer på dronen.

Vi vil primært gjennomføre kartleggingen i de to siste ukene av mai og den første uken i juni. Dette gjør at vi for å få best mulig data på stormåker og storskarv. For andre arter som terner og fiskemåke, burde kartleggingen ideelt vært gjennomført noe senere, men vi har ikke mulighet til å besøke koloniene flere ganger. Likevel er det noen større verneområder hvor man må ha mange korte flygninger for å dekke mange forskjellige kolonier. Det er dermed enklest for oss, og sannsynligvis dere, å få tillatelse til å fly mellom 1. mai og 15. juli, og uten begrensninger i antall flygninger. Vi vil da ha litt tidsmargin for å få logistikken til å gå opp, samt muligheten til å komme tilbake om noe skjærer seg.

Flygning med drone for å kartlegge sjøfugler krever kompetanse for å forhindre forstyrrelse av sjøfuglene. Den må gjennomføres på rett måte, i lav hastighet, uten brå retningsendringer. Man må også overvåke adferden og responsen til sjøfuglene (og sel og andre dyr) i området kontinuerlig. Dersom fuglene reagerer for sterkt negativt, definert som å forlate reiret, fly opp, øke lydnivået, osv., vil flygningene bli avbrutt. Dersom det blir gjort gjentatte nærgående skinnangrep mot dronen vil den raskt trekkes opp og vekk fra kolonien. Fuglene roer seg alltid raskt ned igjen i slike situasjoner.

Piloter og droner vil være registrert igjennom NINA, Birdlife eller NTNU. Alle piloter vil ha erfaring med flygning i sjøfuglkolonier, eller få god opplæring i forkant. Personell vil dermed være i stand til å vurdere responsen til sjøfuglene fortløpende og eventuelt avbryte flygningen.

Vi ønsker også å søke dispensasjon fra forskriften i alle tilfeller der man trenger tillatelse til ilandstigning. For deres område gjelder dette 0 verneområder. Enkelte sjøfuglarter egner seg ikke å kartlegges med drone, og i noen områder vil dermed ilandstigning og tradisjonell telling fremdeles være nødvendig. Vi vil kun benytte dette i kolonier med arter som hekker skjult, som for eksempel toppskarv og lunde. I tillegg vil vi ikke gå i land i slike kolonier der det allerede foregår regulære tellinger gjennomført av andre. Dersom dere vet om regulære tellinger gjennomført i deres kolonier vil vi gjerne at dere forteller oss om dette slik at vi unngår dobbeltelling og dobbelforstyrrelse. Vi søker kun om en ilandstigning per koloni/øy innenfor fredningsperioden i løpet av de 2 årene.

Med vennlig hilsen

Sindre Molvørsmyr

Overingeniør

Norsk institutt for naturforskning - NINA

Postadresse: Norsk institutt for naturforskning, Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Besøks/leveringsadresse: Høyteknologisenteret, Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Telefon 942 55 715 • www.nina.no

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	12/25	17.03.2025

Retningslinjer for bruk av droner i Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre sine verneområder.

Forvalters tilrådning

- Njaarke/ Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre ønsker å fastsette retningslinjer for bruk av droner i de av våre verneområder hvor det er aktuelt.
- Forslag til retningslinjer sendes på høring til berørte offentlige myndigheter, faglag/organisasjoner for næringsdrivende i verneområdene og aktuelle interesseorganisasjoner.
- Høringsfrist settes til 16. mai 2025.

Forslag til retningslinjer:

1. Generelle vilkår for dispensasjon/tillatelse/bruk:
  - Dronepiloten må være registrert hos Luftfartstilsynet og følge Luftfartstilsynets regler for bruk av droner.
  - Det forutsettes at ved bruk av droner så skal det tas særlig hensyn til reindriften slik at risiko for forstyrrelser unngås.
  - Geografisk område skal begrenses på kart, sårbare områder skal unngås.
  - Andre besøkende i nærområdet skal ikke forstyrres unødvendig. Det skal ikke brukes drone i nærheten av populære turistmål eller mye brukte ferdselsårer slik at friluftslivet blir skadelidende.
  - Bruk av droner må, dersom det er mulig, utøves utenom hekke- og yngletid, dvs. utenom perioden 1.mars – 15. juli. Andre perioder vurderes konkret i forhold til om det gir forstyrrelser av dyrelivet. Reindriftas bruk av droner i forbindelse med kalving må nødvendigvis skje i yngletid, og omfattes ikke av dette.
  - Bruk av drone nær fugl og øvrig dyreliv skal unngås. Dersom rovfugl observeres i området, skal dronen tas ned inntil fuglen har trukket seg unna.
  - Dispensasjon/tillatelse kan gis for inntil 5 år om gangen.
  - Dronepiloten er pliktig til å innhente nødvendige tillatelser fra grunneier.

- Ved publisering av film og bilder skal det gå klart fram at det er gitt tillatelse fra nasjonalparkstyret.

2. Forvalter får delegert myndighet til å avgjøre søknad om bruk av droner til følgende formål:

- Tamreindrift og beitenæring.
- Oppsynsvirksomhet herunder drift av eksisterende kraftlinjer og anlegg.
- Forvaltning, naturoppsyn, naturovervåking, naturkartlegging, skogbruk, vitenskapelige undersøkelser o.l.
- Formål hvor verneforskriften gir hjemmel for å gi tillatelse til motorisert ferdsel til samme formål (f.eks. bruk av helikopter).

3. Særskilte tilfeller.

Søknader som ikke faller inn under punkt 2, skal som hovedregel behandles av styret. Dersom tidshensyn gjør det nødvendig, kan slike søknader behandles av arbeidsutvalget. Det vil for eksempel være søknader om bruk av drone

- for filming i opplæringsøyemed.
- for markedsføring og informasjon om verneområdene.
- for filming til større TV- og filmproduksjoner.
- hvor avslag risikerer å medføre alternativ bruk av luftfartøy (helikopter).

Det gis som utgangspunkt ikke tillatelse/dispensasjon til bruk av drone for følgende formål:

- Filming i sammenheng med fornøyelse, underholdning eller rekreasjon.
- Filming for privat bruk og promotering (f.eks. sosiale medier).
- Filming for bruk til reklame og markedsføring i strid med besøksstrategien for det aktuelle verneområdet.
- Filming i sammenheng med konkurranser, idrettsarrangement og liknende sammenkomster.

Bakgrunn

Droner har etter hvert blitt allemannseie, og bruken av droner har økt mye de senere årene. Det er grunn til å tro at bruken vil fortsette å øke, og den teknologiske utviklingen vil høyst sannsynlig medføre at droner vil bli benyttet på stadig nye områder.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre har i 2024 ønske å se på overordnede retningslinjer for bruk av droner i verneområdene. Dette for å effektivisere saksbehandlingen og sikre likebehandling. Selv om vi har flere ulike verneforskrifter å forholde oss til, vil det være fullt gjennomførbart å gi noen generelle definisjoner og avklaringer som så legges til grunn for vurderingene i hver enkelt konkret sak. Gjeldende forvaltningsplan inneholder ingen retningslinjer for bruk av droner.

Det er varslet at verneforskriftene skal revideres og det synes derfor fornuftig å legge opp til retningslinjer som er tilpasset fremtidige endringer.

Overordna retningslinjer og føringer

Forordning (EU) 2019/947 inneholder sikkerhetsreglene for bruk av droner i åpen og i spesifikk kategori, dvs. små og mellomstore droner. De fleste reglene trådte i kraft 1. januar 2021. Nærmere informasjon om reglene finnes på [luftfartstilsynets nettsider](#).

Alt fugle- og dyreliv er vernet mot forstyrrelse og unødige jaging – uansett om det er i et verneområde eller utenom. Dette står i naturmangfoldloven som gjelder i hele Norge. Det betyr at selv om det ikke er forbudt å fly drone der du er, må du vise hensyn og ikke forstyrre. Jfr. [Naturmangfoldslovens § 15](#).

Ved ulykker, ras, personsøk o.l. kan nødrettsparagrafen (Straffelovens § 17) trumfe alt annet lovverk.

Norges dronestrategi (strategidokument for regjeringen av 31.03.2018), sier at regjeringen ønsker å legge til rette for gode rammevilkår for bruk av droner og vekst i dronebransjen. Dronens potensial skal utnyttes i størst mulig grad uten at dette er til ulempe for personer, dyr, innretninger på bakken, naturen og de andre aktørene i luftfarten. Når det gjelder verneområder, sier strategien følgende:

For alle verneområder er det gitt en egen verneforskrift. I enkelte av disse er bruk av droner særskilt regulert. I mange områder er bruk av modellfly regulert, og dette anses å omfatte droner (slik som Lomsdal-Visten og Strauman)

Flere ulike hensyn kan gjøre seg gjeldende innenfor verneområder. I naturreservater, som er den strengeste verneformen, vil det i hovedsak være hensynet til dyre- og fuglelivet som begrunner et forbud mot bruk av droner. I nasjonalparker og store landskapsvernområder, hvor også friluftsliv er en del av verneformålet, kan bruk av droner også være regulert av hensyn til friluftslivet. I en del av disse verneforskriftene er forbudet mot bruk av droner plassert sammen med et generelt forbud mot støy.

Strategien påpeker at droner i økende grad blir brukt i friluftslivsammenheng, og at det er grunn til å anta at det kan forringe friluftsopplevelsen for andre besøkende som følge av støy (herunder visuell støy) eller på grunn av følelsen av å bli overvåket. Bruk av droner ved populære turistmål kan også utgjøre en sikkerhetsrisiko og virke forstyrrende på naturopplevelsen.

Når det gjelder framtidsutsiktene i forbindelse med miljø og friluftsliv, sier strategien bl.a.:

Bruk av droner for miljøforvaltningen gir en rekke positive muligheter for forskning, kartlegging og overvåking av miljøtilstanden. ... I flere henseender kan riktig bruk av droner erstatte overvåking av sårbar natur og arter. Samtidig viser den kunnskap som foreligger at både støy, avstand, hastighet og vinkel på innflygning kan ha betydning for individer og i verste fall utløse stress og fluktreaksjon. Det er derfor et stort behov for retningslinjer for bruk av droner i forskjellige sammenhenger for å unngå skade på naturmiljøet. ...

Ut fra dagens kunnskap er det ikke behov for en generell regulering av bruk av droner i naturen. Derimot kan det være behov for regulering i visse områder eller for en bestemt bruk. Det kan være hensiktsmessig å se nærmere på dagens regelverk om bruk av droner, både om regelverket er tilfredsstillende og om det kan være behov for samordning av bestemmelser på enkelte områder. I tillegg kan det være behov for at det utarbeides nærmere retningslinjer og anbefalinger for forvaltningens egen bruk av droner.

Miljødirektoratet har i brev av 06.03.2019 også gitt noen føringer og presiseringer. De slår fast at droner ikke regnes som motorferdsel, og at forbudet mot lavtflyging i verneområder heller ikke gjelder for droner. Til gjengjeld vil droner være omfattet av forbud mot motordrevet modellfly o.l. Bestemmelser om forbud mot unødige forstyrrelse av dyrelivet kan også bli

gjeldende dersom det er tilfelle i konkrete saker. Miljødirektoratet påpeker at ulemper og skader med bruk av droner er vel kjent, men samtidig at bruk av droner kan ha stor nytteverdi, f.eks. i naturforvaltning og ulike typer næringsvirksomhet. Dette gjelder ikke minst når bruk av droner kan redusere barmarkskjøring eller bruk av fly/helikopter.

Når det gjelder behandling av søknader om dispensasjon/tillatelse, skriver de følgende:

For områder med forbud mot bruk av droner kan det både for tamreindrift, saueneiering, oppsynsvirksomhet mv vurderes å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. De vurderingene som skal gjøres av hjemmelsforhold, naturtilstand, sårbarhet og skjønnsmessige forhold fremgår generelt av Miljødirektoratets "Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter". I tillegg kommer naturligvis en vurdering av miljørettsprinsippene i tråd med Klima- og miljødepartementets sin veileder til naturmangfoldloven kap II. Vi finner det således ikke formålstjenlig å lage særskilte retningslinjer om mulig dispensasjon for bruk av droner i tillegg til disse veilederne. Slike retningslinjer ville under enhver omstendighet måtte bli svært generelle og være til lite hjelp i enkeltsaker. Her må nasjonalpark- og verneområdestyrene uansett gjøre en konkret vurdering opp mot verneformålet og de hensyn som er nevnt ovenfor.

Sametinget har i brev 17. oktober 2018 anmodet nasjonalparkstyrene om å tillate nødvendig bruk av drone i forbindelse med reindrift:

«Sametinget vil med dette anmode verneområdestyrer om å tillate bruk av droner i reindriftnæringa innen nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater. Dette med hensyn til å utøve nødvendige oppgaver innen reindrift, da vi ikke kan se at bruk av droner vil forringe verneformålet, spesielt i sett i forhold til bruk av helikopter, småfly eller barmarkskjøretøyer.

Droner er blitt et hjelpemiddel innen reindriften, og vi ser flere og flere reinbeitedistrikt tar i bruk droner i næringsformål. Bruk av droner anses i noen tilfeller som mer formålstjenelig enn bruk av ATV. Reindriftsutøveren kan ha tilsyn over større områder på kort tid med droner, med mindre marktrykk enn med ATV. Områder som kan være utilgjengelig for ATV og andre kjøretøy, blir fort tilgjengelig med droner. Det er enklere å lokalisere skadde eller syke dyr og kadaver, disse kan da fraktes ut fra området fortere. I tillegg til disse faktorene kommer HMS aspekteret inn, for med droner kan reindriftsutøverne i flere situasjoner unngå å måtte ferdes i ulent og vanskelig terreng, som igjen gjør arbeidsoppgavene mer tidsbesparende. Alle disse faktorene har stor betydning for å drifte reindrift også i verneområder».

Vurdering:

I verneforskriftene som nasjonalparkstyret forvalter er det ulike bestemmelser om bruk av droner.

I sak ST 22/24 delegerte nasjonalparkstyret myndigheten til å avgjøre dronesaker til arbeidstutvalget. Dette for å få en mer rasjonell saksbehandling. Det må da vurderes om dette skal legges tilbake til nasjonalparkstyret for de sakene som foreslås i tilrådingen.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	13/25	17.03.2025

Kontor for nasjonalparkforvalter i Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

1

Vedlegg

Forvalters tilrådning

Saken legges frem uten tilrådning.

Bakgrunn

Kontorsted for nasjonalparkforvalter for Lomsdal-Visten nasjonalpark er Trofors i Grane kommune. Miljøverndepartementet bestemte i brev 12.7.2011 at Trofors er forvaltningsknutepunkt for Lomsdal-Visten nasjonalpark. I ettertid er myndigheten for å bestemme forvaltningsknutepunkt flyttet til Miljødirektoratet. Nasjonalparkstyret kan komme med en innstilling overfor direktoratet.

Nasjonalparkforvalter, Bjørnar Aarstrand har vært ansatt i stillingen siden januar 2021 og hatt mulighet for å sitte lokalt på kontor i Vevelstad i denne perioden uten ekstra kostnad for nasjonalparkstyret.

I forkant av utlysning av stillingen høsten 2020 hadde nasjonalparkstyret en prinsippdiskusjon på styremøte den 27.8.2020 om mulig flytting av kontorsted for nasjonalparkforvalter. Det var enighet om at dersom en person fra kommunene på vestsida av nasjonalparken ble tilsatt skulle en vurdere å flytte kontorsted. Styret vedtok at det skulle settes opp ekstra styremøte dersom dette ble aktuelt (sak ST30/20). Saken ble da utsatt til det ble klart hvem som skulle tiltre stillingen. Utdrag fra protokollen ligger vedlagt.

Da ny nasjonalparkforvalter, Bjørnar Aarstrand ble tilsatt høsten 2020 gjorde avstanden mellom bosted (Vevelstad) og Trofors det utfordrende for dagpendling. På bakgrunn av dette gjorde da nasjonalpakstyret enstemmig vedtak om følgende:

Styrets vedtak 18. desember 2020 (sak ST 38/20) – enstemmig:

«Styret tar ikke nærmere stilling til endring av kontorsted, fordi jobben er lyst ut med kontorsted på Trofors.

Styret oppfordrer fylkesmannen til å sikre ordninger som setter den som er ansatt best mulig i stand til å utføre sine oppgaver som nasjonalparkforvalter uavhengig av i hvor stor grad han fysisk benytter kontorsted Trofors.

Uavhengig av hvilke ordninger man kommer frem til med den nasjonalparkforvalteren, forventer styret at han følger opp kommunene og aktører i tilknytning til nasjonalparken på en likeverdig måte i alle kommunene.»

Arbeidsgiver, Statsforvalteren i Nordland (tidligere fylkesmannen i Nordland) har i samarbeid med Vevelstad kommune lagt til rette med et kontor i næringshuset på Vevelstad, som kan benyttes gratis av nasjonalparkstyret. Denne avtalen er referert for nasjonalparkstyret den 10. juni 2021. I tillegg har arbeidsgiver lagt til rette med mulighet for hjemmekontor.

Denne løsningen har fungert godt.

Vurdering av saken

Årsaken til at denne saken tas opp nå er at Vevelstad kommune, som har gitt gratis kontorsted til nasjonalparkforvalter siden 2021, nå har signalisert at de nå ønsker å kreve en kontorleie for faktiske utgifter til kontoret.

Arbeidsgiver, Statsforvalteren i Nordland betaler i dag for et kontorsted på Trofors, og har uttalt at det ikke er aktuelt å betale for flere kontorlokalteter. Dette vil eventuelt gi et uheldig signal for andre med like utfordringer. I tillegg har også statsforvalteren lagt til rette for bruk av hjemmekontor med halvårsavtaler.

Frem til 2023 har nasjonalparkforvalter vært samlokalisert med lokalt naturoppsyn (SNO) på jernbanestasjonen. Sommeren 2023 flyttet Statens naturoppsyn kontorsted til Mosjøen, Vefsn. Fra 1. januar 2025 er kontoret til nasjonalparkforvalter flyttet over til kommunehuset i Grane og samlokalisert med regionale tjenester.

Vedlegg - utdrag fra protokoll:

Saksprotokoll i Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre - 23.11.2020

Styrets vedtak – enstemmig:

Saka utsettes til neste styremøte 18.12.2020.

Saka legges fram på nytt med tilleggsinformasjon som styret ber om. Redegjørelse fra Bjørnar Aarstrand og klargjøring av tilsettingsprosess fra Fylkesmannen og styreleder.

Etter innspill frå styreleder diskuterte styret habiliteten til både Ken-Richard Hansen og Tor Stabbforsmo. Konklusjonen var at ingen var inhabile. Denne saken handler ikke om personer, men om lokalisering. Videre vil ingen av de to representantene ha noe personlig vinning av utfallet.

Saka om flytting av kontorsted ble diskutert grundig av styret. Tre hovedsynspunkt ble framlagt.

- Kontorstedet er lagt til Grane og Grane kommune ønsker ikke å miste statlige arbeidsplasser. Grane kommune er kjent med at forutsetningen for at de i sin tid fikk kontorstedet ikke er oppfylt. Dette skyldes delvis at kontorsted for Børgefjell ble lagt til Røyrvik i Trøndelag og at Statskog ikke har ønska å flytte sine folk til Grane.
- Kontorstedet bør flyttes slik at styret får best mulig nytte av ny forvalter. Bjørnar Aarstrand bor og er sterkt knytta til Vevelstad. Det er ikke aktuelt å se for seg at han vil flytte til Trofors ei heller ukependle. Det viktigste for kommunene og nasjonalparkstyret er å ha en velfungerende forvalter som klarer å jobbe bra for Nasjonalparken som helhet. Det er viktigere enn hvor kontoret er.
- Styret bør ikke endre kontorsted som det første de gjør etter å ha fått ny forvalter. Dette kan være uryddig overfor andre søkere som kanskje ikke har søkt fordi stillingen var utlyst med Trofors som arbeidssted. Styret har heller ikke fått noe henvendelse fra ny nasjonalparkforvalter med ønske om å flytte kontorsted. Nasjonalparkstyret bør derfor holde fast på Trofors som kontorsted og heller se an om flytting av kontorsted vil være nødvendig. Først bør vi høste erfaringer med ny forvalter og se hvordan det fungerer.

Styret ba om at det til neste styremøte legges fram søknad/henvendelse fra ny forvalter om nytt kontorsted. Videre skal det legges fram beskrivelse av tilsettingsprosessen. Styret vil også ha redegjørelse for hva som kan skje med naturutstillingen som er på eksisterende kontorsted på Trofors i dag og hvilke økonomiske konsekvenser dette kan få.

ST 14/25 Eventuelt